Ч. 251 (14.794). Львів, неділя 14. листопада 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Розвязали філію „Відродження" у Станиславові.

Як українська преса вже писала, Повітове Староство у Станиславові припинило було письмом із 17. червня ц. р. ч. ВА 4/37 діяльність Філії „Відродження" у тому місті. Внесеного рекурсу Воєвідство у Станиславові не розглядало і 3. листопада ц. р. голова Філії дістав із Воєвідства письмо Ч. СП. Б. 66/211/37 з датою 2. XI. ц. р., яким Воєвідство розвязало Філію „Відродження" у Станиславові. В мотивах подано, що Філія загрожує публичній безпеці, спокоєві й ладові, зокрема тим, що на її терені організували якийсь нелегальний „Професійний Союз Освітніх Працівників" особи, знані з протидержавної діяльности і судово карані навіть чотиролітньою вязницею.

Як відомо, проти організаторів згаданого „професійного союзу" (п. Н. Никифорчина і тов.) ведеться слідство від квітня ц. р. Від того часу вони сидять у вязниці і судової розправи ще не було! Отже Філію розвязано перед судовим вирішенням справи. Вина хіба тільки по стороні тих організаторів, що вони не зголосили до влади свого наміру зорганізувати такий союз чи комітет.

Від повищого рішення Воєвідства внесено рекурс до Міністерства Внутрішніх Справ.

Арештування премієра УССР. та інших українських комуністичних достойників?

У Москві говорять, що в УССР арештовано премієра Бондаренка, другого секретаря КП(б)У Кудрявцева, першого секретаря харківського обласного партійного комітету Гикала, та двох заступників цього останнього: Полонського й Осипова.

АМБАСАДОР ЮРЕНЄВ У ВЯЗНИЦІ?

Зі СССР наспіла вістка, що б. амбасадора СССР у Токіо, опісля в Берліні, Юренева, арештовано; також арештували шефа пресового виділу центрального комітету партії Таля.

Еспанське червоне летунство приготовлює велику провокацію.

„Радіо Насіональ" оголосило опівночі офіційний комунікат, в якому повідомляє, що в місцевости Фуґерас
червоні перемалювали кільканацять літаків на краски національної армії. Вони мають нападати на прикордонні французькі місцевости, щоби викликати міжнародній конфлікт.

Японія прийме посередництво Злучених Держав.

Частина британської преси твердить, що Японія приняла би посередництво вашингтонського уряду в далекосхідній війні.

Американські офіційні кола заперечують поголоску про цей проект, уважаючи, що посередництво не є можливе без участи інших держав, заінтересованих на Далекому Сході.

Японський уряд офіційно повідомив бельгійський, що не приймає запрошення на брюссельську конференцію.

ЯПОНІЯ ВИЗНАЄ НА ДНЯХ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД.

Як подає японська преса, Японія з огляду на протикомуністичний пакт у найближчому часі визнає еспанський національний уряд. Цю вістку потверджує агенція „Домеї".

Проект націоналізації британського гірництва.

Британський уряд опрацював законопроект про примусове викупно теренів у всіх копальнях вугілля; від 1 липня 1942. р. всі копальні стали би власністю держави.

Урядові йде про те, щоби скасувати високі і нерівні оплати, що їх власники копалень платять власникам теренів та цим способом знормалізувати вугляну продукцію.

Французькі й англійські поголоски про небезпеку державного перевороту у Польщі.

ПАТ подає, що французькі часописи „Юманіте", „Попюлер", „Ордр", „Евр" та „Еко де Парі" поширюють вістку, немов би Польщі ще цього тижня загрожував державний переворот. Те саме повторили англійські часописи як „Ньюз Кронікл", „Менчестер Ґардіян" і „Дейлі Воркер".

ПАТ твердить на основі розмов свого льондонського кореспондента з льондонськими політичними колами, що ті вістки інспірує СССР, невдоволений тим, що мін. Дельбос відвідає Варшаву а не Москву.

—o—

Українські підписи на польській відозві.

Львів, 13. листопада 1937.

На мурах міста появилась була відозва Громадянського Комітету з покликом святкувати роковини державного воскресення Польщі. Під відозвою — м. і. 14 українських підписів: один сенатор, три посли, один мітрат, голова „Просвіти", директор „Сільського Господаря", голова „Української Захоронки", голова Тимчасового Виділу Н. Дому, один ґімназіяльний учитель, один маґістратський урядовець, один видавець та два журналісти, — між цими останніми й автор цих рядків. Факт отих підписів наробив чимало шуму, бо підписані зі здивуванням вперше побачили, що вони щось підписували, про що раніш нічого не знали. Здається, що без огляду на те, якій справі відозва присвячена та з якого погляду написана, водиться таке у культурному світі, щоб не підписувати ніде людей, не показавши їм тексту чи бодай не поінформувавши телефонічно, в чому річ. До того специфічні наші краєві умовини, однаково внутрішньо-українські як і українсько-польські немов вимріяні на те, щоб отаку нагоду використала зла воля, українська і польська: „Українські Вісти", не перевіривши справи, відразу з насолодою передрукували всі прізвища з прозорою інтенцією денунціювати тих громадян перед земляками за „хрунівство", знову новозасноване ендецьке „Слово Народове" іронізує на тему замітки „Діла" (про те, що відозва була підписана без відома підписаних), з такою самою інтенцією денунціювати даних громадян, як демонстрантів проти польської державности, дарма, що не лицює робити цього органові тої партії, яка явно і славно відмовилась від участи у святі 11. листопада та якої молодь у дні 11. листопада розкидала по Львові пашквільні летючки на творця власної держави! Однак ми не є прихильниками методи промовчування справ, що їх дехто зараховує до категорії „делікатних" та „небезпечних". Очевидно, людська злоба чи глупота кожну справу може викривити і надати їй фальшивий характер, потрібний на те, щоб зробити комусь пакість. А проте друковане сло-

во призначене для людей — і чесних і розумних. Тому не цураємось висловити своїх думок про цю справу не тільки щодо її формальної сторінки, але й мериторичної.

Формальна сторінка виглядає так:

Цілий гурт українських діячів дістав був запрошення на засідання „Комітету Обиватель-ского“ до салі міської ради у Львові. Хто з запрошених пішов туди, не знаємо. Підписаний, дістать таке запрошення, розмовляв на цю тему зі своїми редакційними товаришами, вказуючи, що варта булоб українцеві піти і висловити свої думки на тему, в яких формах повинні бути втримувані взагалі польські національні й державні свята у Львові та Східній Галичині, з уваги на специфічний терен, на якому живуть ще безпосередні учасники боїв за державний характер цього краю. Однак перемогла думка, що може краще не йти та не вносити дисонансу у наради, які матимуть напевне маніфестаційний характер з огляду на святу для поляків справу: справу відзискання взагалі їхньої державности, та що заповіджена конференція — це невідповідний терен для міркувань політичної натури. Виходить, що ініціятори тієї конференції та надавці отих запрошень підписали потім під відозвою просто всіх, кому вислали були запрошення на нараду. Чим вони кермувались, що взагалі запросили саме тих людей, а не інших, це їхня тайна. Як видно з поданого вгорі виказу — нема там представників найповажніших культурних чи господарських українських установ (Наукове Т-во Шевченка, РСУК, Центросоюз, Маслосоюз), нема офіціяльних репрезентантів церковних кол, не зібрано теж гурту українських громадян політичних однодумців, бо не всі в отому товаристві є політичними приятелями. Видно, що вихоплено наздогад кільканацять назвищ, і так само добре можна було вихопити назвище редактора „Голосу“ чи „Українських Вістей“, або когонебудь з голов якоїнебудь української громадянської організації. Жалюгідна легкодушність при такій поважній справі.

Справа тому поважна, бо тісно вяжеться не тільки зі сферою законів, але теж сферою почувань. Поміщення українських підписів (байдуже — скільки їх і чиїх) під тією відозвою є характеристичним причинком до хаосу понять по польській стороні: таксамо, як польські громадяни не зясували собі ще, наскільки тотожні і наскільки ріжні поняття нація і держава, які функції, цілі і завдання нації та які інтереси держави, як суми певних означених складників, — таксамо незясована ще у польській політичній думці і широкій польській опінії справа розмежування понять: **державна льояльність та національний патріотизм.** Суттю всіх трагічних непорозумінь, які лягли в основу і державного устрою Польщі і її державної ситеми і всієї національної політики з її законодавством, є саме відсутність ясно зясованих напрямних: 1) до чого зобовязана держава супроти всіх громадян без огляду на національність, 2) у чому полягають привілеї польської нації, як тої, що своїм зусиллям здобула собі державність, 3) які окремі права прислуговують меншинам, — і котрим, — як суцільним національно-правним організмам, 4) які обовязки всіх громадян супроти держави, 5) яка ріжниця між обовязками громадян і любовю батьківщини. Державне законодавство з його основними законами (конституція) цих проблем не розвязує.

Цей останній випадок з львівською відозвою вказує, наскільки баламутно уявляють собі польські державні діячі і сірі громадяни висновки, що виринають з самого факту перебування в одній державі громадян ріжної національности. Уладжуючи державні свята аранжери їх завжди роблять дві засадничі помилки: 1) надають їм характер польських **національних** свят і 2) забувають, що **пієтизму** до польських історичних роковин можуть вимагати дійсно лише від поляків, себто від творців і учасників польських історичних успіхів. Через те виринають вічні конфлікти, тим важчі, що є конфліктами — непорозуміння. Непольські громадяни виконують всі свої обовязки супроти держави, що їх накладають закони. Зокрема еволюція української політичної думки дійшла була до тези, що поміж польською державною та українською національною рацією можуть бути спільні точки та що шукати їх каже всеукраїнський інтерес, дарма, що актуальна політична ситуація українців у Польщі робить річчю невимовно важкою — як погодити цю всеукраїнську концепцію з цілою атмосферою, що її витворює наша дійсність, та з льогічними висновками, що їх диктує нашій політичній тактиці та польсько-українська дійсність. Саме теперішній момент після провалу „нормалізації“ заплутує цю проблему у трагічний вузол. Однак, залишаючи навіть на боці нинішній момент загострення польсько-українських взаємин, приймаючи теоретично, що ті відносини значно поправились би, — **не можна бути подвійним патріотом: польським і українським!** І з цією правдою польські державні керманичі та все польське громадянство мусять погодитися. Хто з нею не погоджується, той входить на шлях ламання душ.

Входять на нього ті, які намагаються замазати границю поміж поняттями держави і нації та втягати українців в орбіту не польських державних, а й національних інтересів. Це одно з джерел найбільшої радикалізації українських настроїв, бо утотожнювання держави з панівною нацією у національно-мішаній державі, в якій цілі смуги є заселені компактною територіяльною „меншиною“, це не тільки „паньство народове“ у теорії Дмовського-Грабського, але й та практична національна політика, яка національні меншини старається перетопити в однородний польський національний організм.

Свята польської державности саме дають нагоду виявлятись тим тенденціям — і утотожнювати польську державу з польським народом і одночасно втягати українців у сферу польських національних інтересів і польських патріотичних почувань.

Українці взагалі ніколи, відколи істнує викристалізована українська національна думка, не заперечували полякам права до своєї державности та завжди співчували польським національно-державним змаганням. Спір ішов лише щодо територіяльних границь польської держави. Спір за територію з площини політичної перейшов у площину історичну: поляки твердять, що ця Галицька Земля — край національно польський, українці — національно український. Факт істнування спору за етнічний характер краю зазначила м. і. кілька днів тому навіть відозва Секретаріяту Порозуміння Польських Суспільних Організацій, признавши українцям право до національно-культурної експанзії, право до національно-культурного суперництва! І в оцьому виявлі національно-культурної експанзії, як показчику спору за етнічний характер краю, міститься саме український національний патріотизм. Люди, які кажуть українцям підписуватись під польською патріотичною відозвою, заперечують українцям право до їх рідного патріотизму. У львівській відозві, про яку мова, є такі звороти: **„польський нарід буде святкувати роковини...“, „здійснилися мрії кількох поколінь...“, „поляки кров проливали...“** І слушно відозва накликує всіх поляків вивішувати в оте велике для них свято — прапори „з **національними** барвами“. При чому тут українські підписи? Як може українець підписуватися, що він — поляк? І навіщо полякам підпису неполяка на поклику, що каже про польське свято, що відкликується до польських почувань, що пригадує пролиту польську кров?! І навіщо взагалі такою методою викликувати ще один конфлікт?!

І. Кедрин.

Румунські земляки воліють чекати та надіятись.

Чернівці, 6. листопада 1937.

Місцеві адміністративні чинники на Буковині ставилися все вороже до оправдання домагань українського населення. Всякі скарги та ріжні заяви в парляменті не приносили ніяких поліпшень. Румунські партії — почавши від правих до т. зв. демократичних — цікавилися „рутенським ірредентизмом“ тільки перед виборами. І тоді залицялися до нього, як до „брата українця“.

Здавалося, що такі мінливі настрої не зворушать українських виборців, щонайменше у двох повітах (Чернівці, Сторожинець), що заселені українцями і то свідомішою частиною українського одноміліонового загалу в Румунії. Але саме в тих двох повітах мали успіхи не тільки найсильніші румунські урядові партії (лібералі та цараністи), але навіть опозиційні, крайні політичні організації націонал-християни та радикал-цараністи. І це все завдяки значній частині наших сільських виборців, податливих на виборчу практику „сильної руки“, та — що гірше — на деякі виборчі обичаї, запозичені із Сходу...

До цього згадаймо ще й ту властиву нашим людям легковажність, які повірили в нові румунські демагогічні гасла та програми („Куза бореться за вільну Україну“, „Міґалакі верне вам шкільництво!“...).

І так вияснюються ті дотеперішні програні У. Н. П. Правда, були й успіхи (при частинних виборах), але тоді, коли стан У. Н. П. представлявся інакше, а в краю був вільніший режім (підчас уряду Ю. Маніва).

Ледви загострились відносини в краю й уряд перебрали фашизуючі „демократи“ Вайда, Йорга. Татереску — і вже наша У. Н. П. не встоялася. По черзі тратила вона свої посольські мандати — до одного! І — що ще поганіше — ослабила свої звязки із селом. Партійні віча відбувалися рідше і то напередодні виборів. Довіря до партії зменшилося не тільки серед нашого селянства, але й серед інтелігенції. Бо успіхи були невидні, а виборчі союзи з румунськими уряд. чи опозиц. партіями залишали по собі тільки несмак та розчарування. Це викликало радикальні настрої одних, а других заохотило до „льояльної політики“ в рямцях румунських партій. Ті безкомпромісові „лицарі абсурду“ реагували на все свистом, бійкою або погрозливими листами, а інші запродались чужим партіям і замовкали при першій-ліпшій посаді та при парляментарнім мандаті.

Така крайня „політична тактика“, на щастя виняткова, принесла дотепер немало шкоди. Перші викликали у влади враження, що на Буковині істнує дійсно „революційна іредента“, хочби в дітвацьких та викривлених рисах, і тому треба далі унеможливлювати всякий прояв української свідомости, навіть у формі національних барв на церковній хоругві або на сільському поясі. А другі, ті влізливі рутени, задля грошей зреклися чесного священничого чи вчительського стану, аби стати чужо-партійними агентами. Вони понизили перед чужими гідність народу, в імени якого їх вибрано.

І тому не дивно, що в уяві і так уже слабо поінформованих в українських справах румунських політиків та публіцистів повстали два протилежні та невірні поняття: „рутенський ірредентизм“ та „державний льоялізм“.

На цім потерпіла сама У. Н. П. Її не підтримує як слід рідне громадянство та з відрадою ставляться до неї урядові чинники.

Але черновецька „Рада“ (31. X. н. р.), півофіціоз партії, ще не втратила надії, бо вірить, що „Ми мусимо довести до нормалізації взаємин між українською меншиною із румунською більшістю“. А далі твердить, що „безкомпромісова льояльність українців до румунської держави і престолу, але й безкомпромісове забезпечення права українському народові на вільний національно-культурний розвиток, рівноправність перед законом і на економічному полі, як це передбачують основні закони й мирові договори — от програма зорганізованих українців у Румунії, з якою вони йдуть до виборів“.

Не тут місце розводитись над партійною програмою, представленою в такий спосіб. Зазначимо тільки, що сусіди чули такі запевнення не раз і не двічі, але ціле десятиліття! Вони самі зніяковіли — чули його за часто. Вони його знають — тільки не визнають. Очікують вони хіба гідного контрагента, не тимчасового: „для і задля“ виборів...

І тому замість витрачувати надії на нові вибори, як на нову нагоду партійного здвигу, доцільніше булоб зрушити вже раз з місця ту давно проектовану „українську спільноту“, яка, обєднавши українців у Румунії, піддалаб їх одному проводові та оподаткувала одним пропорціональним податком, потрібним для утримання приватного шкільництва, кооперації і т. д.

Але такий поступ був би для многих буковинців за великий. Виключає його вигідність та звичка очікувати „осягнення належних нам прав у парляменті“.

А це відповідно оцінюють сусіди. нч.

Ще про „гаразди“

УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ВОЛИНІ.

Українська кооперація на Волині переживає важкі дні. Одначе найбільше чомусь наступають на нашу молочарську кооперацію. Чи може тому, що найкраще зорганізована під господарським оглядом, виробляє з доставленого молока волинськими селянами продукти найкращої якости і платить доставцям молока високі ціни?! Розумної відповіди не дістанете. Фактом є лише те, що адміністраційна влада вживає всяких можливих заходів, щоб нашу молочарську кооперацію на Волині знищити.

І коли ми недавно читали в „Ділі“ про замкнення Районової Молочарні в Княгинінку враз із усіми збірнями і що повітовий староста в Луцьку наказав її примусово зліквідувати, то для повноти картини волинських „гараздів“ слід згадати, що згаданий староста не поминув теж інших наших молочарень. Він видав цілу низку розпорядків про замкнення збірень, унеможливлюючи в той спосіб доплив молока, чи пак сметани до їх централь. Ось є в луцькому окрузі Районова Молочарня у Воротневі, що належить до найсильніших молочарень на Волині. Вона обєднує 1596 господарств і то господарств здебільша дрібних, нижче 5 гектарів землі. Власних фондів має Р. М. 33.714.71 зол. За останніх 9 місяців переробила 1,225.999 літрів молока. Отже це найкращий доказ, що населення зрозуміло значіння господарської організації і масово до неї приступило. Одначе місцеві чинники інакше дивляться навіть на чисто господарську установу. Якщо вона українська, тоді вживають усіх заходів, щоб її зліквідувати.

І мабуть тому повітове староство в Луцьку видало цілий ряд доручень Районовій Молочарні у Воротневі у справі ліквідацій збірень. Всі ці доручення означені числом L. p. 8. І так староство не затвердило проекту уладження в Гаражджі (хоч на осн. нового молочарського закону ця справа належить до Хліб. Палати, що одинока є компетентна цю справу вирішувати). Доручили замкнути збірню в Хорлупах на основі §. 14. будівельного закону, бо „zakłady takie jak śmietanczarnie mogące ze względu na rodzaj wykonywanego w nim przemysłu narazić zdrowie ludzkie na niebezpieczeństwo, wymagają przed uruchomieniem pozwolenia w postaci zatwierdzenia projektu urządzenia...“ і т. д. Далі з тієї самої причини староство доручило замкнути збірню у Кнупах вол. Піддубці, в Хорлупах збірню ч. 2, у Верхівцях і в Гаражджі, про яку вже була згадка вище.

Здавалось би, що може дійсно Р. М. чогось не виконала і тому спадають на неї такі прикрі кари. Одначе так не є! Кожна Р. М. старається до найменших подробиць пристосуватися до вимог нового молочарського закону. На жаль цього влада недобачує як і недобачує того, що довкола збірень Р. М. є ще збірні чужих молочарень, які не відповідають ні вимогам закону, ні навіть найпримітивнішим вимогам молочарства. Діло лише в тому, що Р. М. у Воротневі є у торговельно-організаційних звязках з „Маслосоюзом“, а чужі ні. І тут причина розпорядків проти Р. М.

Всі місцеві чинники господарські й адміністраційні свідомо ведуть таку політику, щоби примусити наші молочарні зірвати всякі звязки з „Маслосоюзом“. Найкращим зразком є тактика луцького старости супроти Районової Молочарні в Рожищах. Там Р. М. приміщується в гарному мурованому домі. Приміщення складається з трьох кімнат, як цього вимагає молоч. закон. Однак це не стояло на перешкоді видати старості в Луцьку заборону вести в цьому будинку молочарню — не затверджуючи пляну

ВЕНТУРА ГАРСІЯ КАЛЬДЕРОН.

Історійка з канібалами.

Коли я оповідав це в Европі, люди сміялись мені в очі, маючи мене за досконалого брехуна. Проте це таке просте. У нас мають такі перестарілі думки про цивілізацію й варварство, немов би і справді годі булоб найти десь у якійсь льондонській нетрі автентичних дикунів...

Я частенько відвідував Люсієна Віньона. Ви знаєте того Віньона, відомого вченого-дослідника, що мав стільки наукових книг оголошених перед війною і про якого тепер не чути. Гаразд. Можу сказати вам про нього те, що з ним сталось в індіян-вітотас, у моїй країні.

Я пізнав його в перуанськім посольстві в Парижі: дуже симпатичний, нервовий француз з цапячою борідкою, з синіми блискучими очима, добра дитина кольоній, встиг зазирнути в усі хащі світу. Ґоґенів приятель, він перший дослідив деякі океанічні острови. Ви мабуть знаєте його книгу про Тибет? І ось одного дня він виїхав до Перу. Та не Ліма його привабила. Праліс — ось що його тягнуло. Проте подався туди не найкоротшою дорогою. Виправа до Ікітос, великого порту Амазонки — нелегка річ і справа цілого місяця, коли хочете, використовуючи всі засоби комунікації — отже спочатку поїзд, що пнеться по верхах, перетинає сніговіі шпилі й перескакує проваля з шумними потоками, потім на спині мула, потім пішки або на ношах з листя серед рослинности отруйного Ханаану в часі великих-дощів-потоків. Це ось там стрімголовні ріки, звані „поспішними“, біжать, щоб ситити ріку найбільш широку в світі. Тож треба себе дати привязати до деревляної дошки, як там говорять „бальса“ й довірити свою долю течії. Коли щастя вам не допише, не розповісте вже більше нікому вашої історійки. Мов добра індійська стріла летите ви, полоскані валунами, що бються під вашим сплавом і посилаєте свої останні поздорови всім вашим знайомим, заплющуєте при цьому очі, бо ці скоки через зорі не без того, щоб вам трохи перекаламутити думки.

Але мабуть Люсієн Віньон, наш дослідник, не вважав цей спорт занадто твердим для себе. Прибувши до Ікітос, він продовжував дорогу ще далі, углиб праліса, ген за „Соляною горою“, де всі амазонські племена сходяться, щоб себе мотлошити та шукати кращого їстива. Хоч і в Ікітосі задовольнитись може найвибагливіший аматор екзотизму: там є вже боа, що лижуть вам руки немов хатні котики, малі змійки, які ви можете найти інколи в вашому ліжку (я не говорю в переносному значінні), далі оці всі поза законом із двацяти країн, що повтікали може з Каєнни та які у неділі, для простої розваги, бо на дворі гарно, ганяються за вами по лісі, реготучись. Не забувайтеж, що вони тоді трохи пяні й мають із собою револьвери найкращих европейських марок...

Префект Льорето скоро полюбив цього енергійного й веселого француза, що зовсім не вважав цієї країни дикою. До чорта, коли треба йому сильних вражінь, нехай іде до каннібалів. Він добре розумів цей смак дослідів. Його самого хворобливо тягнуло до лісу.

Недавно хтось бачив пана Робертса, найчемнішого з усіх англійців, директора „Товариства Кавчуку в Ікітос з обм. порукою“. Цей добродій пропав у Горішній Парані одягнений у дикунську „кампа“, з пірям на голові, голий, з тілом розмальованим крикливими барвами. „Єдине, що мене ще соромить — говорив він якомусь із друзів, — заки покину цивілізоване життя, це добра слава Великобританії.“

Ну, та про цього можна ще сказати — чудачина. Але ось небіж Ґарібальді прошу я вас, Хуан Кансіо Ґарібальді — він став вождем племени. А ось один полковник із Ліми та його дві доньки, що побрались із дикунами... Та вкінці це інтимні справи, до них нам діла нема.

Гарячка досліджування завела Люсієна Віньона до людоїдів, що їх зустрінете тільки між найжорстокішими індіянами провінції Льорето. Префект визначив йому кілька цивілізованих індіян і одного перекладача, який знав щонайменше 20 місцевих говірок.

І ось наші друзі, більше місяця як у цьому чудесному пеклі, відживляються малпами й велитенськими черепахами, бережуться перед тиграми й туземцями, ще страшнішими від тигрів: їхні стріли довгі як списи падають просто з неба і пригвождують вас на віки вічні.

Одного дня наші дослідники відкрили в лісовій галявині невелике племя й на віддалі рушничного стрілу гнались за ним. Племя втікло залишаючи тільки стару жінку й її поводатарку, далебі не погану, нагу дівчину, що кусала всіх за руки, хто її полонив. Треба було її звязати як тварину і Люсієн Віньон ніс її в перуанському гамаку, що обтулював її мов сіткою. „Мала сирена“, казав сміючись згодом. В Ікітос стара, видно так і не очунявши від несподіваних вражінь, почала вмирати і, видавалось, просила внуку віддати їй останню прислугу, якусь дуже велику. Перекладач зрозумів, що це була неабияка чарівниця, крім того кісточки й вису-

---

Вентура Гарсія Кальдерон, один із молодих майстрів латинської Америки, де славляться його поеми „Кантилени“, його критичні нариси, його новелі. Живе в Парижі віддавна, редагуючи прецікавий вістник „Латинська Америка“. Стиль Гарсії Кальдерона ясний і простий, його перуанські оповідання мають незрівнянну композицію, силу вислову, але далекі від перебільшень, від зифови. Із [illegible] відкриває перед читачем [illegible] чудесний світ [illegible] раси та її конфлікт із [illegible]ками. Таке і Перу. Ю. К.

проекту уладження. Внесений рекурс до воєвідства не поміг. Староста наказав молочарню замкнути. Щойно по довших проханнях староста дозволив далі вести молочарню з тим, що до Управи і Надз. Ради Р. Мол. мусить бути вибраних кількох поляків, а осідок Р. М. згідно з плянами Звйонзку Спулек Млечарських мав би бути перенесений з Рожищ до Копачівки. Коли на Надзв. Заг. Зборах, скликаних в тою метою, вибрано до Надз. Ради тільки одного поляка (відповідно до всіх членів поляків) і не ухвалено зміни осідку — з ініціятиви Рев. Звйонзку в Луцьку основано в Копалівці, віддаленій 4 км. від Рожищ, окрему молочарню, що виробляє 10 кг. масла денно.

5. травня ц. р. була в Районовій Молочарні в Рожищах комісія зі староства і Хліб. Палати в Луцьку,що оглянула льокалі централі і збірень. На кошти комісії вложила Р. М. 60 зол. Цікаво, що після цих оглядин повітове староство в Луцьку покарало члена управи Р. М. Кирила Троцюка за урухомлення збірень без попереднього затвердження проєктів, гривною 130 зол. (за Башову 30 зол., за Рудку Козинську 50 зол. і за Березолупи 50 зол.) При тому слід замітити що при урухомленні збірень управа повідомила повітове староство в Луцьку згідно з вимогами § 7. промислового закону. Крім того староство не затвердило проекту уладження збірень у Рудці Козовій, Любчі і Невразі. Одначе рішення про затвердження проекту уладження централі та інших збірень староство не видало досі.

Коли ж представники Р. М. у Рожищах звернулися з проханням до Рев. Звйонзку, щоб інтервеніював перед адміністраційною владою та Хліб. Палатою у справі затвердження проекту уладження молочарні та її зареєстрування у Хліб. Палаті, то референт молочарського відділу Рев. Звйонзку в Луцьку рев. Душимський заявив ось що:

„Ми не є ваші адвокати і нічого у вашій справі не будемо робити (але вкладки від Р. М. беруть — прим. Ред.), тимбільше, що адміністраційна влада має закрити вашу молочарню враз зі збірнями. На відкриття нових збірень Рев. Звйонзек та адміністраційна влада не дозволить (?!). Також не дозволяємо купувати, ні будувати новий будинок під молочарню, хіба під збірню. Виступіть з „Маслосоюзу" і висилайте масло до Молоч. Звйонзку у Варшаві, бо „М. С." не є нашою торговельною централею ні не погодився вступити у члени нашого Рев. Звйонзку (?!)."

На запит, чи по зірванню звязків з „Маслосоюзом" Р. М. зможе вже спокійно, без перешкод від адміністраційної влади та Рев. Звйонзку працювати — рев. Душимський відповів: „Перше вступіть у члени Звйонзку Молоч., тоді будемо говорити про це".

Чи в таких умовинах можуть наші молочарські кооперативи на Волині виконувати потрібну господарську роботу? Чи може волинський селянин-хлібороб завести в себе якусь раціональну господарку, якщо адміністраційна влада замикає саме такі господарські установи, на яких волинський селянин спирає цілу свою господарку? Чи компетентна влада не повинна задуматися над цією справою та дати вкінці населенню хоч свободу в організуванні та веденні господарських установ.

Адже обовязком влади є дбати про піднесення добробуту краю, а не причинюватися до його зубожіння.

Волиняк.

Перед італійсько-британським порозумінням.

Італійський міністер закордонних справ Чіяно запросив до себе британського амбасадора і запропонував йому негайні переговори, щоби вияснити інтерпретацію англьо-італійського „джентельменського договору" з лютого ц. р. На думку італійського уряду ці розмови треба би почати негайно, не чекаючи дальших подій в Еспанії.

Британський уряд вирішить відповідь на пропозицію Чіяна мабуть щойно найближчого тижня, коли мін Іден вернеться до Льондону. Обговорюючи цю подію, „Дейлі Експрес" припускає, що у висліді цих переговорів Англія далаб Італії позичку для загосподарювання Абисинії „Джюрнале д'Італія" називає цю вістку фантастичною та закидує, що вона має на меті лише саботувати політичні переговори.

Італійські офіційні кола рішуче заперечують поголоску, немов би італійський уряд старався дістати британську позичку.

ФРАНКЛІН БУЙОН ПОМЕР.

Вчора помер у 67. році життя визначний французький політик і публіцист Франклін Буйон, заслужений у парляментарній та міжнародній праці. Як довголітній голова закордонної комісії палати послів він був відомий як великий знаток міжнародніх справ.

шені очі, які вона носила намистом на шиї на це вказували. Другого дня вона сконала величаво проклинаючи: з хрипом, з піною на роті, з піднятими руками. Коли їй перекладач сказав, що її поховають у землі, вона ридала гірко і кликала всіх своїх богів. Ні, ні, вона прагнула, щоб її зїли...

Ця частина мого оповідання найтяжча до вияснення в Европі. Тут про каннібалів говорять завжди як про ласунів. Я знаю, що між дикими є матеріялісти, які думають лише про ласий шматок, але я вас запевняю, що індіяни передусім спірітуалісти. Оця стара відьма умираючи прагнула в суті речі вмерти так, як католицька дама за своїм обрядом. Вона добре знала, що енергія її раси консервується завдяки їдженню вмерлих, що в цей спосіб передаються від століть усі прикмети. Припустім, що це була реакціонерка, але зрозуміймо, на Бога, що гадка бути похованою в землі роздирала їй серце... Але Люсієн не хотів дозволити внучці віддати цю останню пошану й виконати обовязок доброї дитини, що полягає в „вітотасів" (у кожному краю свій закон!) — на пожерттю вмерлих. Мала не могла потішитись вісім днів, але коли зрозуміла, що це не через злість їй заборонено зїсти стару, заспокоїлась.

Напричуд розумна була ця мала індіянка. Горда як усі з її племени, постановила собі нічим ніколи не дивуватись. Перед дзеркалом, першим, яке побачила в свому житті, вона не згубилася — передусім обернула його розсудливо, щоб побачити особу, яка стоїть ззаду. Не кибила і повелась як у кіні, яке є також в Ікітос, так якби часто бувала у ньому. Дуже швидко вона вивчила кілька еспанських слів, особливо добре вимовляла вона три слова: нехлюї, брехуни, злодії. Вони містили в собі для неї всю цивілізацію. Справді: цілу молодість свою вона провела голою на ріці, купаючись цілими днями. Завжди говорила правду, а крадіж не належить до звичаїв цього краю. Люсієн Віньон бавився нею як малим рахманним звірятком. Він нею бавився так, що по шости місяцях прибравши її в білу сукню з китицею жовтих квітів повінчався з нею в церкві Ікітосу.

Місто збіглося, щоб поглузувати з неї, але ця мала, даю слово, мала величню й горду ходу, і вміла за вказівками священника з місії Окопа, ставати навколішки й складати молитовно руки до екзотичного для неї Бога. Коротко, дослідник повернувся до Европи зі своєю особливою панею Віньон і я їх зустрів без здивування в Парижі. Перед людьми вона була мовчазна й зібгана, але в родині вона вимовляла у своїй трудній мові. раз французькій, раз еспанській, справді речі з глуздом. Ця мала людоїдка читала навіть романи та подорожні оповідання. Вона навіть показала мені одного разу на мапі місце, де її найшов її чоловік.

Люсієн Віньон незабаром відїхав знов до Перу для доповнення своїх праць, охоплений мабуть лісним зовом, якого ніколи не забувають, який вертається як недуга. Дуже розсудливо, він лишив свою дружину у Франції. Кілька місяців згодом, наше посольство дістало депешу з Ліми: „Люсієн Віньон зник без вістей в околиці Ікітосу". Першою нашою думкою була та, що він став вождем племени, як директор англійського кавчукового підприємства, або як небіж Гарібальді... але це було ще гірше: його зжерло плем'я його власної жінки.

Очевидно, коли я це вияснив у Парижі, дами з товариства мені перебили: „Так, зжертий власною тещею" і всі почнали сміятись. Ці французи непоправні. Я вас запевнюю, що зовсім не жартую і ось епільог історії такий, яким його мені оповіли приятелі з Льорето.

Дикуни охоче зустрічаються в лісі і історія малої цивілізованої їх порушила на смерть. Ледви Люсієн Віньон прибув до Ікітосу, як уже роздумували над тим, якби його вбити. Ще не покинув він Манаосу, а „гора" вже знала через телеграми індіян (порожній стовбур, що метає на віддаль гарматній гук), що дослідник прибуває. Вони вміли його притягти. Ці індіяни — хитрі, такі солодкі, коли хотять подобатись. Дослідник не вагався. Таж йому обіцяно найгарніші вогняні метелики! І от після цілого дня подорожі його провідник, підкуплений кількома фунтами пороху, віддалився на те, щоб Віньона можна було взяти живим у пастку для тигрів: у гніздо зігнилого листя якслід оточене лінами.

Першим почав його їсти вожд племени. Це була пишна, дивна і без сумніву іронічна церемонія на лісній галявині. Потім там найдено відкриті евангелія, свічки замочені в крові і два хрести зі стріл. Давні учні місіонарів утікші з Окопа, впорядкували це свято, доказуючи цим цивілізованим, що вони добре знають їхні книги чарів і їх смішних богів. Кожний з них очевидно мав свою частку в святі.

Але відкиньте, я вас прошу, всяку ідею обжирства. Я-ж вам сказав, що мої індіяни, це спірітуалісти. Пожираючи француза, який у свою чергу зїв трупа їх чарівниці (вони були в тому переконанні) плем'я віднаходило свої страчені сили й дорогі секрети магії здобуваючи також чортівську могутність людей з соняшним волоссям і з небесними очима, що так добре орудують огневою зброєю. Все повернулось до давнього і плян консерваторів зник у хащах.

А пані Віньон? — спитаєте. Вона вернулась по якомусь часі із своїми паризькими сукнями знов у глиб пралісу. Її сукні вона як кажуть носить далі, не вміючи вже ходити голою. Індіяни її племени не люблять, бо вона стала цивілізована, себто навчилась брехати, навчилась красти чоловіків іншим жінкам і не хоче більше як її товаришки купатись уранці та ввечір у святих ріках нашої країни.

Переклав Юрій Косач.

Четверта швайцарська мова.

(Від власного кореспондента).

Женева, 8. листопада 1937.

Коли запитати якогось швайцарського громадянина, чи він німець чи француз, то він звичайно відповість, що він швайцарець. Зрозумівши, що ви цікавитеся його етнічною приналежністю, він пояснить Вам, що він німецький чи романський, себто французький швайцарець. Свою державну приналежність становить він понад свою етнічну приналежність. При поважній чисельній, господарській, отже й політичній переваз! німці зовсім не є державною нацією Швайцарії. Ця перевага їх у закодонних зносинах Швайцарії ніде не виступає. Німецькою мовою говорить 69°/₀ цілого населення, німецькі кантони заснували Швайцарську Конфедерацію, вони приєднали до неї часом і силою зброї французькі та італійські кантони, правда, ще 400 років тому. Революція кінця XVIII стерла всі сліди цього. Юридично всі кантони рівні, німці не намагалися ніколи перевести мовну одноцілість держави. Союзний уряд усе поважав ріжницю мов, також як і кантональні уряди та громадські інституції. Чотири кантональні уряди двомовні, один трьохмовний.

Але в шкільництві уживають лише місцевої мови. Мовне питання тут властиво не істнує. Де воно виникає, розвязують його виключно з погляду культурного на засаді державного федералізму. Так було і в жовтні минулого року, коли Парлямент рішив змінити 107. і 116. розділ швайцарської конституції та визнати рето-романську мову четвертою державною мовою. „Офіціяльними" мовами лишаються справді і надалі лише три старі, загально-швайцарські розпорядки друкують і надалі лише я трьох мовах.

Рето-романською мовою говорить 45.000 мешканців кантону Граубінден, у горішніх заглибленнях Рену, Іну і Раму. Цею романською мовою говорять поодинокі групи населення в Італійському Тиролю. І майже пів міліона осіб у Фріяулі, та між Удіне Герцом і Градіскою. В Італії ця мова зветься ладінською, вона майже зникає під впливом італійської мови. Але в Швайцарії вона виявляє велику відпорність на німецькі та інші впливи. До XV віку сягала рето-романська територія до Валенштедтерського та до Боденського озера, але уряди світські та церковні вживали все німецької мови. Але в XVI віці межі цієї мови відсунулись більш-менш до їх сучасного стану. Тут вона вдержалась завдяки републиканському урядові, що витримав у боротьбі проти цісаря Максиміліяна, та завдяки реформації.

В XIX та XX віці для рето-романської мови повстала нова небезпека. Розвиток туризму та залізниць спричинив поважний наплив чужинецького, головно німецького елементу, який асимілювати було неможливо. Для місцевого населення виникла також потреба знати чужі мови, головно німецьку, почасти також італійську. Перед рето-романськими школами повстало таким чином поважне завдання. Виникли також інші труднощі. Рето-романська мова справді самостійна, як французька чи кастилійська, але вона має на швайцарській території чотири ріжні діялекти. Мешканці Енгадину ледви розуміють мешканців долини Рену. Рето-романську біблію друкують у трьох ріжних діялектах, офіціяльні документи в двох діялектах. Не можна видавати часопису спільного для всіх діялектів. Знайти учителів, щоб могли вчити ними в школі, нелегко. Але кантональний уряд поробив у цім напрямі заходи гідні признання. Можна навіть сказати, що це питання розвязано. Рето-романську мову вчать на цілім її територіяльнім просторі, і в усіх її діялектах. Підручники, очевидячки, з огляду на їх незначне число — дорогі, але товариство „Ліга Румунша" та субвенції федерального уряду перемогли і ці труднощі.

Рето-романська мова дуже розвинена і з лінгвістичного погляду цікава. Її літературне майно значне, і ця мова очевидно не загине. Всі урядові документи Берн у цій мові видавати не буде, але те, що потрібне. Швайцарський цивільний кодекс на рето-романську мову перекладено, перекладатимуть також усе, що дотикає кантон Граубінден. Для цих перекладів зорганізовано вже в Берні окремий департамент. Чужинці помітять присутність четвертої мови в назвні географічних означень, які почта зазначує офіціяльно в новій мові. Сен-Моріц буде наприклад уже зватися Сан-Мурецан. Рето-романський поет, Пейдер Лянзель, пише „Від колиски до останнього погляду, на батьківщині чи на чужині, лишайтеся діти, наші діти, вірними своїй мові і своїй долині".

Редактор „Журналь де Женев", П. Е. Бріке, який дав мені ласкаво до розпорядження свій матеріял про рето-романську справу, писав з цього приводу: „Рето-романська мова є спадщинним добром Швайцарії, тому й держава плекає її. Рето-романського посла, який боронив у парляменті свою мову, стрінули оплесками. Запропонований ним проект закону приняли одноголосно. Одним із найбільших скарбів Европи є її ріжноманітність. Але вона не усвідомила собі ще цього. Чи не моглаб вона звернути свою увагу на скромний швайцарський приклад".

Але коли Европа цього й не робить, то вона уважає принаймні назагал Швайцарію зразком мирного співжиття ріжних етнічних груп в одній державі. Виняток у цім відношенні творить Москва, що з Европою зрештою має дуже мало спільного. Недавно доводив один писака в „Ізвестіях", що нова сталінська конституція, щодо життя ріжних націй, без порівняння краще буржуазної швайцарської, яка пошматувала нації поміж окремими кантонами. Це порівняння незвичайно комічне, не лише тому, що не бере під увагу безмірної історичної та політичної ріжниці між справді демократичною Швайцарією і московською вязницею народів, а й тому, що поминає основну ріжницю. Швайцарська конституція є дійсно реальною, життевою політичною формою швайцарської федерації чотирьох народів, а большевицька „конституція" істнує лише на папері. Гостра московська критика швайцарської конституції походить саме з остраху, що вона може служити зразком для майбутнього співжиття народів у деяких краях з мішаним населенням, як наприклад на Кавказі, в околицях долішньої Волги і т. і., коли вони визволяться з московського ярма. З цього та деякого іншого в рямцях розвязання рето-романського питання в рямцях швайцарської конституції заслуговує на увагу українців та інших чужих націй СССР.

М. Данько.

Чи можуть так писати католицькі священники-черці?

(ЩЕ ОДНА ЛЕГЕНДА РОЗВІЯНА.)

Нагінка на нас ріжних „курієрків" у роді краківського — не дивує нас. Ми звикли до їді, яку ті часописи стараються защіпити в своїх читачів у відношенні до нас. Ми тільки час до часу реагуємо на деякі наклепи та образи на сторінках преси. Бо якби ми так хотіли відповідати на все, то тоді мусів би виходити у нас спеціяльний часопис, який займався би виключно цими справами. А так відповідаємо тільки мимоходом-принагідно.

Відоме товариство зпід знаку краківського „І. К. Ц." дістало від якогось часу нового, і то неабиякого товариша. А цим новим „попутчіком" є ніхто інший, як „Мали Дзеннік".

Хтож це такий той „Мали Дзеннік"?

Відповідь коротка: „Мали Дзеннік" — це католицький орган. Видають його оо. францішкани з Непокалянова к. Сохачева (за Варшавою). Під теперішню пору це безперечно найбільш поширений часопис у Польщі.

І не дивно. Він дуже дешевий — коштує всього 5 сотиків, при тім незле редагований та — що найважніше — скрізь у Польщі знають, що його видають черці. А відношення поляків до Церкви і вплив її на їхне суспільне життя інакші, як у нас. Тимто і про популярність тієї газети не маю чого розписуватися. Зрештою, що тут багато говорити? Адже „Мали Дзеннік" купує також і багато українців.

Зовсім певно, що ніякі „курієрки" не мають такого впливу на загальну думку та на настрій мас, як має „Мали Дзеннік". Причина в тому, що читачі, які читають „М. Д.", міркують приблизно так: „Часопис католицький; редактори священники-черці, отже вони напевно пишуть тільки те, що згідне з правдою. Бож писати неправду не годиться священникові-черцеві, бож він має ніжну совість. Отже вони напевно пишуть тільки те, що згідне з правдою". І саме тому для тих, що так думають, усе, що є в „М. Дз.", є альфою й омегою.

Коли читач читає якийсь інший часопис, який своїм змістом та духом нагадує „Курер", то всеж повстає в ньому сумнів: хто знає чи те, що я тут читаю — це правда; от пишуть, щоб щось написати, бож це їх фах. Прочитане не входить так глибоко в душу, не захоплює так глибоко духовий світ читача, бо читач до написаного ставиться критично. Тай ще одно: ріжного роду „Курери" читає якась категорія, група людей. А „М. Дз." читають усі: інтелігенція, міщанство, селяни. І саме той моральний авторитет та вплив, який має „Мали Дзеннік" на своїх читачів, вимагає, щоб ближче йому „приглянутись".

Відношення „М. Дз." до українців крайньо негативне, вороже. Це відношення шкодить нашому доброму імені як нації — і то саме через згадані причини. У ненависти „М. Дз." до всього, що українське, ніодин польський часопис не перевищає. А моральна шкода, яку нам робить своїм писанням „М. Дз.", є така, що її не всилі принести всі найбільш україножерні часописи світського покрою разом узяті.

От візьмім до рук хочби лише кілька доривочних чисел „М. Дз." і переконаємося, кілько там ненависти та їді, які, доречі, зовсім не гармонізують із засадами християнської етики.

Для ілюстрації варто було прочитати з „М. Дзенніка" (ч. 203. з 24. VII. ц. р.) уступ, який має фасцинуючий наголовок „Українці мордують поляків", або „М. Дз." з 18. IX. ц. р., уступ під наголовком: „Дивна молитва руських дітей", або ще краще „М. Дз." ч. 265 з 24. IX. ц. р. уступ під наг.: „Нечуваний злочин гайдамаків" та ще з відповідним підзаголовком, де подається до загального відома вістку про спалення костела у присілку Суха Ліщина, громади Боднарів к. Станиславова. Стаття написана з такою ненавистю, що тільки большевики моглиб написати її у такому тоні. Навіть світські польські часописи, які писали про ту саму справу, не мають тої ненависти, що католицький „Мали Дзеннік". (Пор. „Вечур Варш." ч. 272 з 27. IX. ц. р., „А. Б. Ц." ч. 302. з 24. IX. ц. р. та інші): А чейже і преподобні отці Францішкани також моглиб трохи спокійніше про це писати, бо слідство у цій справі ще навіть тепер не скінчене, і хто направду підпалив — ще не знати. Щойно по скінченні слідства буде можна щось певне сказати.

Треба також тут ясно ствердити, що „Мали Дзеннік" бере дуже активну участь у всіх протиукраїнських кампаніях та на своїх сторінках разом з цілою ворожою нам пресою ширить неправдиві, для нашого національного життя дуже шкідливі легенди. Шкідливі ті легенди для нас тому, бо вони мають на цілі з одної сторони зактивізувати проти нас польське громадянство і з другої — приспати нашу чуйність.

Одною з таких фальшивих легенд, яку старається поширити між іншими також і „Мали

Дзеннік", є легенда про „постійні крадежі польських душ", якої має допускатися наше гр.-кат. духовенство.

Це викликує направду гірку усмішку на уста кожного, хто бодай трохи обзнайомлений з тою цілою справою. Бо відомо добре, що ніякої „крадежі душ" з нашої сторони нема і що тут тільки ми можемо бути покривджені. Ось кілька фактів, які найкраще зясують вартість тої цілої легенди.

Працюючи як сотрудник в одній з наших більших міських парохій у Галичині, провадив я точно рік з цікавости статистику, щоб знати, кілько в даній парохії людей переходить на лат. обряд, кілько з обряду лат. переходить на наш. Я дійшов до таких ревеляційно жахливих для нас висілдів, що направду вони перейшли всякі мої сподівання. В тому році та парохія дістала цілу низку писем з місцевого старосства, якими воно раз-у-раз повідомляло парохіяльний уряд, що парохіянин НН зголосив у старостві, що „виступає із гр.-кат. Церкви". Очевидно, що такий „виступ" був рівнозначний із переходом даної людини на лат. обряд, тим самим із втратою її для нашого народу.

Спочатку я вагався, чи подавати цю суму для нас статистику до загального відома. Вкінці рішився я її подати. Отже в тому році, коли я вів статистику, в одній тільки парохії (що правда, це одна з найбільших у нас взагалі) зголосило через староство, що **виступають із греко-католицької Церкви, 366 осіб**. Як на одну парохію — це число незвичайно велике. В додатку — **це тільки в одному році**.

Отже за один рік — докладно від I. XI. 1933. до I. XI. 1934. в одній тільки парохії перейшло на лат. обряд 366 осіб. Подрібно ця статистика представляється так, що на число 366 осіб було: 22-ох урядовців (у тому числі приватних 18-ох), 15 осіб — це люди зі скінченою університетською освітою (інжиніри, гімн. учителі, правники), 83 ремісників, 14 студентів ріжних виділів, 17 учеників гімн та інших рівнорядних шкіл, 5 малолітніх дітей, про яких виступ зголосили їх родичі, 8 таких, що працюють у торговлі (купецтво), 9 військових (рядовики, старшини), 3 друкарів, 2 рільників, 12 возьних та інших нижчих службовиків, 5 фризієрів (з того були 4 жінки), 42 робітників та зарібників обох полів, 47 — це домашня прислуга обох полів, 15 „вдів" (таких, що подалися як вдови), 13 „замужних" (таких, що подалися як заміжні), 40 таких, що подалися як „вільні", 12 таких, що не подали про себе ніяких даних.

Отже статистика каже нам (її можна провірити), що в одному році в одній парохії перейшло на лат. обряд 366 осіб. **Причиною переходу були здебільша: брак праці, посади, або мішане подружжя. Людей манили до себе обіцянками посади: „Змініть обряд, тоді зможемо вам дати якусь посаду".** І люди йшли і йдуть далі.

І хоч змінити обряд можна тільки за згодою Апост Столиці, то в таких випадках ніхто собі нічого не робить із канонічного права, бо... вистачає перехід через староство. Ніхто не шанує навіть конкордату з 1864. р., на який була виразна згода, нічого дивного, що косцюлки ростуть — наче гриби по дощі. Наше теперішне становище і наша недбалість улекшує ще цей наступ на нас.

Коли тільки осіб ми втратили в одній парохії в одному році, то кілько їх тратимо в цілій дієцезії, в цілій провінції церковній, і то не за рік, а цілими десятками, ба, сотками років!..

Додати треба, що в тому самому році згадана парохія **не придбала ні одного парохіянина, який би з лат. обряду перейшов на наш.**

Кількож треба мати „цивільної відваги", щоб при цьому ще писати про „крадіж душ"! Як слушно помічає д-р Степан Баран, що „свідомо поширено легенду, що в останньому часі перейшло в руки українських селян аж 220 000 гектарів землі із парцеляції" („Діло", ч. 240. з 30. Х. ц. р. „Старі пляни і нові методи"), таксамо поширюють у нас свідомо ще й другу легенду — легенду про крадіж душ нашим духовенством! А тимчасом є цілком навпаки! І тут приходить на думку те мудре евангельське упімнення: „Лицеміре, скалку видиш в оці брата твого, а не бачиш бервена у свому"

Розписуватися про те, що „Мали Дзеннік" майже не вважає нас за католиків та що, де лише може, там ображує нашу національну честь — зайве. (Пор. „М. Дз." чч. 282, 301-302 ц. р).

Найсумніше тут те, що все те робить католицький орган, що його видають і редагують священики-черці. Сумне і те, що вони з католицизму, науки Божої, науки-ідеї універсальної, хотять зробити ідею загумінкову, якийсь своєрідний польський католицизм, що мав би грати таку ролю в Польщі, як грало колись православія в російській імперії. Там було гасло: все оправославити, обрусити, тут: все златинізувати та спольщити.

Дивна це релігійна праця робити із католицизму довбню, щоб розбити другому голову.

„Схаменіться, будьте люди, бо лихо вам буде!".. — хочеться мимохіть повторити за поетом

О. д-р Осип Кладочний.

Варгас не буде досмертним президентом Бразилії

У бразилійському урядовому часописі появилася поправка до попереднього декрету, яка стверджує, що каденція президента Варгаса триватиме 6 літ; вона почалася 10. ц. м.

ПЕРЕВОРОТ НЕ МАВ ВІЙСЬКОВОГО ХАРАКТЕРУ.

Бразилійський міністер війни стверджує в комунікаті, що переворот мав нормальний хід, без участи війська, яке обмежилося лише до збереження ладу. Завдяки рішучій поставі влади без більшого труду переведено реформи, що їх бажав увесь нарід.

БРАЗИЛІЯ ЗАДЕРЖИТЬ ДЕМОКРАТИЧНИЙ УСТРІЙ.

Бразилійський міністер закордонних справ гриняв членів дипльоматичного корпусу і заявив їм, що Бразилія дальше шануватиме демократичні засади і систему національного представництва.

СТРАЙК У ТУНІСІ ВІДПОВІДДЮ НА ФРАНЦУСЬКІ РЕПРЕСІЇ В МАРОКУ.

Як подає туніський щоденник „Ель Амаль", туніська ліберальна партія рішила проголосити 20. ц. м. генеральний страйк як протест, проти репресій французької влади проти провідників націоналістичних заворушень у Мароку.

З польських справ.

ЗАВДАННЯ НОВОГО ВІЦЕМІНІСТРА ОСВІТИ.

Виленське „Слово" обговорює призначення нового віцеміністра освіти проф Александровича і доходить до висновку, що це політична номінація. Новий віцеміністр сповнятиме таку саму ролю, що його попередник, покійний віцеміністр Уєйський. Новий віцеміністр разом зі своїм попередником був одним з головних авторів новелізації Єнджеєвича про академічні школи. Тому мабуть займеться управильненням справ академічної молоді, себто дальшими змінами розпорядку мін. Єнджеєвича про академічні товариства.

ДЕЛЕГАЦІЯ ЖИДІВ І ППС У ПРЕЗИДЕНТА МОСЦІЦЬКОГО.

В пятницю 12. ц. м. президент Польщі приняв на окремій авдієнції двох сенаторів і 4-ох послів жидів, які зясували загальне положення жидів у Польщі. Президент запевнив, що уряд поборював і буде поборювати всякі прояви анархії.

В суботу 13. ц м президент приняв делегацію ППС під проводом б. послів: Арцішевського, Недзялковського і Пужака. Авдієнція провідників ППС у президента викликала сензаційні поголоски в політичних колах. У звязку з цією авдієнцією пригадують, що през. Мосьціцький приймав один і останній раз провідників парляментарних клюбів ще в 1929. р. по димісії уряду Світальського. Від того часу аж дотепер президент не приймав уже представників політичних партій. Кружляють поголоски, що вже в листопаді слід сподіватися далекосяглих змін уряду у внутрішній політиці.

ДИМІСІЯ КУРАТОРА МУСЬОЛА.

Міністр Свентославський приняв на авдієнції куратора „Звйонзку Научицельства Польского" Мусьола, який зголосив свою димісію. Димісію приняли. Заступником Мусьола став начальник виділу в міністерстві освіти Мацішевський.

60-ліття проф. Дм. Антоновича.

15. листопада ц. р. кінчає шістьдесять літ життя проф. Дм. Антонович. Ювилей застав цього видатного українського діяча на становищі ректора Українського Університету в Празі й директора Музею Визвольної Боротьби України.

Проф. Дм. Антонович, син славетнього українського історика Володимира Антоновича, народився у Киеві 15. XI. 1877. р. Гімназію скінчив у Киеві і там теж записався на історично-фільольоґічний факультет університету, але за рік перейшов на університетські студії до Харкова. Підчас перебування у харківському університеті молодий Антонович захопився громадськими справами та політичною „нелеґальщиною". Кілька разів його видаляли з університету за участь у студентських „розрухах", кілька разів був арештований. Початки громадянської діяльности Антоновича вяжуться м. і. з істнуванням того українського гуртка, що пізніше перетворився у видавництво „Вік".

У Харкові Д. Антонович разом з М. Русовим, Л. Мацієвичем і В. Камінським заснували 29. січня 1900. р. першу українську політичну партію, т. зв. РУП. На чолі цієї Революційної Української Партії Д. Антонович стояв довший час, віддаючи їй свою енерґію, знання й майно. У партійних справах він виїхав і за кордон. У Галичині й на Буковині він зорґанізував видавництво політичної літератури й налагодив її транспорт на Україну. В цю видавничу працю він вклав тоді своїх 2.500 карбованців, що їх йому залишила покійна мати. В 1902—1903. р. він редаґував черновецьке „Гасло", просиджуючи в друкарні дні й ночі. В цій роботі йому значну поміч давав В. Сімович і Л. Когут. В 1903. р. у Чернівцях Д. Антонович почав видавати популярний орґан „Селянин", а в 1905. р. в Харкові пробував видавати ґазету „Воля".

В р. 1906. Антонович знову виїхав на довший час за кордон. Кілька літ він досліджував мистецькі памятки в Німеччині, Франції й Італії. В 1911. р. скінчив університет, а вже в черговому році Антонович викладав історію мистецтва в київській Мистецькій Школі. В 1912—1913. рр. він продовжував видавничу діяльність: під його кермою виходили два українські місячники: „Дзвін" і „Сяйво", в яких він містив і власні праці.

З початком революції 1917. р. Антонович захоплюється революційними подіями. Його вибірають членом київської Міської Управи і він дбає особливо про охорону українських мистецьких памяток. Велику ролю відіграв він при орґанізації Української Центральної Ради. Сторонник повної незалежности України — Антонович після проголошення IV. універсалу й утворення українських міністерств стає спершу морським міністром, пізніше міністорм мистецтва. За Директорії їде він до Риму, як голова Української Дипльоматичної Місії. Після упадку української державности Антонович переїздить до Відня, де займається науковою працею. Тут він видає бібліографічний орґан „Книга", пише свої цікаві спогади й бере участь в орґанізації Українського Вільного Університету, в якому займає катедру історії мистецтва. В 1921. р. проф. Антонович переїздить з Відня до Праги. Тут він видає свій курс історії українського мистецтва, книгу про український театр і цілу низку інших наукових праць. Під його проводом повстають у Празі — Мистецька Студія, Історично-фільольоґічне Т-во й багато інших українських установ, серед яких найвизначнішим є Музей Визвольної Боротьби України. Цій установі, в якій усе влаштовано руками її директора, проф. Антонович віддає тепер усього себе. Його мрією є перевести цю українську святиню до власної музейної домівки. Проф. Д. Антонович оптимістично дивиться на справу здійснення думки про будову Українського Дому в Празі та твердо вірить у свідомість та жертвенність українського громадянства, яке спільними зусиллями таки забезпечить Музей В. Б. У. власним домом.

У своїй довгій і ріжноманітній праці проф. Д. Антонович мав немало тяжких хвилин і ріжних неприємностей. Але скрізь і завжди зберігав він спокій і не забував про інтереси національної справи. Глибока правда криється у словах покійного проф. В. Біднова, який в останніх роках був дуже близьким до Антоновича. Проф. Біднов, поруч з великою енерґією і робітливістю, підкреслює в Антоновича „систематичне уникання всього того, що викликає сварки й дезорґанізацію, та непохитну принциповість у поведінці. Ця додатня прикмета (каже В. Біднов) має особливу вагу на еміґрації і їй то завдячують свій розвиток і продуктивність ті орґанізації, в яких працює Д. Антонович".

Життєва конечність наших міст.

СЛОВО ДО УСТАНОВ І ГРОМАДЯНСТВА.

Чи треба доказувати вагу спорту як масового суспільного явища? Чи треба якихось більших коментарів до вимови того факту, що кожної неділі і свята десятки тисяч наших людей вижидають нетерпеливо на спортові вислиди наче на комунікати з поля бою, дожидають вістки про перемогу наших дружин? Чи треба доказувати вагу і значіння власних спортових площ, як місця вправ та змагань, де що тижня чи навіть кілька разів у тиждень сходяться сотні й тисячі наших людей, що ніде інде разом не бувають, бо або не мають нагоди (ріжниця середовищ), або що гірше, вимипають спільної зустрічі. Лише на спортових площах ті наші люди ріжних середовищ, віку і поглядів творять солідарну цілість і всіх їх обєднує змагання і бажання перемоги нашого імени.

Скажіть, будь ласка, яка ще орґанізація, окрім церковної і спортової, має таку трибуну живого слова і прикладу, з якого моглаб що тижня чи ще частіше промовляти до багатотисячних мас і тримати їх у напруженні?

Але залишім виклад. Нам іде про практичне діло. Замість довгого викладу, два коротенькі цитати з промов державних мужів великого покрою, людей приналежних до раси і нації, що привикла і вміє сягати зором далеко в будуччину і до зустрічі з нею чкслід приготовитись.

...„Нині на спортових площах рішається доля Анґлії в будучих віках" — таку думку висказав не молодий ентузіяст спорту, але старий провідник анґлійських консерватистів і премієр Великої Британії — Болдуїн.

Його ровесник, людина з протилежнього політичного табору, старий провідник робітничого руху в Анґлії, голова Лейбур-Парті і б. премієр Анґлії — померший отсе Мекдональд сказав: „Дайте молоді можливість змагатись. Нехай вона вправляє всілякі гри, що виробляють око, мязи і духа, що одиницю підпорядковують загалові і цілям дружини, що викорінюють еґоїзм та вчать дорожити честю цілости. Бо спортова площа — це в дійсности місце вправ до великої гри життя".

Так думають чи думали не лише Болдуїн і Мекдональд. Так думає ціла анґлійська суспільність, дбайлива за долю грядучих поколінь, за те, щоб нація постійно була „у формі".

А у нас?

І в нас є вже европейці. Їх щораз більше, але ще видко за мало, щоб могти проломити заскорузлість тих, що ще далі думають, що можуть істнувати Народні Доми без народу чи ріжного роду і типу школи без нашого духа чи навіть слова.

Наші читачі пригадують собі статтю дир. Палія, де видвигнув думку, щоб наші економічні установи при укладанні буджету брали під увагу потреби наших спортових орґанізацій, спортової преси, площ, тощо. На жаль, без відгомону залишився голос европейця між нами. Все поплило далі старим руслом. Відношення до вимог фізичного виховання у нас не багато змінилося в користь, а в буджетах чи при замкненнях білянсів наших установ залишились лише окрушини, дрібняки і мідяки на спортові цілі.

А ось в останніх тижнях мало що не новий скандал. Майже без відгомону проходить відозва Українського Спортового Клюбу „Сян" у Перемишлі в справі допомоги громадянства для закінчення будови єдиного в Перемишлі і на західних окраїнах спортового майдану.

Відозву цю видав Виділ „Сяну" до цілого краю після безуспішних заходів у перемиських економічних установах для підтримки в будівництві і викупні площі. Справа стоїть так, що Перемишль, де є поважні і багаті економічні й виховні установи з власними великими камяницями, не має досі власної спортової площі і хіба вже мати ніколи не буде, якщо тепер всі ті, що розуміють вагу справи, не допоможуть „Сянові" докінчити будову і викупити на власність винайдувану на кілька літ, опарканену вже і споряджену до вжитку заходами самого клюбу — площу

„Без особливого розголосу почав „Сян" велике діло будови своєї площі" — каже відозва. Може і шкода, що без розголосу, бо хто бачив і знав, з яким вкладом жертвенности наша робітнича, ремісника і студентська молодь, зорганізована в „Сяні", працювала у вільних від своїх занять годинах цілими вечорами й ночами, при місячному світлі, як викорчувала більше як 200 верб на дикій, горбкуватій ріни, як рискалем і тачками переносила й перевозила з одного місця на друге 220 кубічних метрів землі, як підносила рівень грища пересічно на 25 центиметрів, як нівелювала і вирівнювала його, як те грище відводнювала, засівала і валкувала, з якою насолодою і гордощами ходила потім, оглядаючи діло свого будівництва і творчої праці, і тішилася, що перемінила дикий неужиток на одну з найкращих площ у Перемишлі — хто це бачив чи про це знав і був справжнім приятелем молоді, тому сама рука витягалася для зложення датку на отсю ціль. Справді: горяче признання належиться молодим ентузіястам, що гнані здоровим громадянсько-національним інстинктом, вибудували одну з найпотрібніших і найважніших під сучасну пору і на будуче станиць українського Перемишля.

І сталося дивне диво Старше громадянство Перемишля, що нарікало на молодих, обвинувачуючи їх у безплідній неґації, деструктивних тенденціях, відсутности творчої праці — те саме громадянство не подало — з незначними виїмками — руки молоді, коли вона почала велику творчу працю у спортовій ділянці. Так виглядає на практиці у Перемишлі педагоґіка „батьків" у відношенні до „синів". При таких методах справді трудно інколи підшукати спільну мову.

Чи нема в Перемишлі впливових людей, що ці справи розумілиб і відповідно оцінювалиб? Булоб великою кривдою для тих розумних і характерних одиниць у проводі наших установ, колиб їм відмовляти великих громадянських чеснот. Але є у проводі біля нього й такі, що протиставляться всяким таким почином, що не хочуть розуміти ваги власної площі в місті, і тому на спорт. площу, що чи не єдина в сучасних умовинах може найуспішніше виконувати місію орґанізаційного осередка для нашого мо-

лодняка, на спортову площу, на якій рішається у великій мірі доля нашого окраїнного міста — „нема грошей“. А що гроші в дійсності є, то відмову матеріяльної помочі аргументують у нас ріжними високопарними нібито-ідеольогічними мотивами, що є звичайною покришкою для того, щоб нічого не дати.

Над тим, що було досі, не варто довго розводитися. Було зле, але мусить бути краще! Приклад „Міщанської Каси“ в Перемишлі, що її члени зрезигнували на своїх Заг. Зборах 1936 р. з дивіденд і готівку в сумі 780 зол., що з цього повстала, жертвували на будову площі „Сяну“ — мусить найти наслідувачів. Слідом „Міщанської Каси“ повинні піти „Віра“, „Щадниця“, „Народній Дім“, Бурса св. о. Николая, Дівочий Інститут, гр.-кат. Капітула і міські парохії, що мають якісь фонди чи будівельний матеріял і хотілиб доказати, що вони роблять все можливе для зменшення випадків зміни обряду, врешті громадянство Перемишля і Перемищини та в дальшу чергу наші установи і громадяни у краю.

На цілковите викупно площі „Сяну потрібно нині 30.000 золотих. „Завтра“ треба буде може вдвоє стільки, а колиб ми хотіли старим нашим звичаєм ще трохи подумати та почекати, то може вже не буде такої ціни, за яку можнаб купити в Перемишлі місце під українську спортову площу, коли „Сян“ мусітиме свою площу зліквідувати.

Нема часу думати. Треба діло робити. Отже треба скликати якнайшвидше конференцію представників установ і товариств міста Перемишля, що поділилиб поміж себе суму 30.000 зол. на викупно площі. Те, що зложать установи в краю та поодинокі громадяни, піде на поширення площі, її уладження та удосконалення.

Іншим разом зясуємо історію заходів для придбання спортової площі в Перемишлі, якої першими подвижниками були дир. гімн. і посол Перемиської Землі Григорій Цеглинський, лікар д-р Маріян Долинський і проф. Евген Любович. Тоді теж відмітимо ті установи і тих громадян, що виявилися справжніми приятелями молоді і дбайливими громадянами, складаючи свої жертви на будову найконечнішої під сучасну пору станиці у нашій надсянській столиці. Е. З.

Частинне уневажнення виборів до міської ради в Тернополі.

ЗАСАДНИЧИЙ ВИРОК НАЙВ. АДМІН. ТРИБУНАЛУ: КАНДИДАТ НА МІСЬКОГО РАДНОГО МОЖЕ ПІДПИСАТИ ЛИСТУ КАНДИДАТІВ, НА ЯКІЙ УМІЩЕНО ЙОГО ОСОБУ. (ВИРОК Н. Т. А. З 4. ЖОВТНЯ 1937. Ч. РЕЙ. 3014/34).

В грудні 1933 р. відбулися вибори до міської ради в Тернополі на основі закону з 23. березня 1933. р. про частинну зміну територіяльної самоуправи (В. З. Р. П. ч. 35, поз. 294) і виборчого регуляміну до міських рад (В. З. Р. П. ч. 83, поз 607 з 1933. р.) Вибирано усіх 32 радних у 8 виборчих округах, у яких всюди зголошено дві листи кандидатів: компромісову польсько-жидівську й українську, внесену Українським Виборчим Комітетом. Компромісову польсько-жидівську листу кандидатів признано за важну у всіх виборчих округах. Зате головна комісія виборча постановою з 4. грудня 1933. р. ствердила неважність у цілости української листи у третій виборчій окрузі (округа біля Нового Городу) з кандидатами: Ілярій Брикович, Михайло Кордуба, Степан Козуб, Петро Мурій і Михайло Чубатий, так, що у цій окрузі залишилась одинока компромісова польсько-жидівська листа. Через те голосування там не було і вибраними проголошено перших кандидатів з компромісової листи. У всіх інших округах голосування відбулося, при чому на 32 радних вибрали тільки трьох українців (будівничого Андрія Фалендиша, промисловця Івана Майку і приватного урядовця Василя Онуферка). До управи міста, який проводить як президент загально відомий ворог українців посол Відацький, з українців не увійшов ніхто.

Проти уневажнення листи з третьої округи означена виборчим регуляміном скількість виборців цієї округи внесла за посередництвом адвоката посла д-ра Степана Барана обширно умотивований протест до воєвідського уряду в Тернополі з вимогою уневажнити в цілости вибори у третій виборчій окрузі, признати за важну листу кандидатів Українського Виборчого Комітету з іменами Брикович, Кордуба і тов. та перевести голосування.

Тодішній воєвода Марушевський, вислухавши опінії воєвідського виділу, постановою з 3. лютого 1934. р. С. А. 25 відкинув зголошений протест з мотивацією, що ствердження неважности листи Брикович і тов. слідувало згідно з обовязуючими постановами, зокрема з постановами виборчого регуляміну до міських рад поз. 607/33 В. З. Р. П. В подрібній частині мотивації воєвода у третьому уступі навів, що листи кандидатів з назвищами Ілярій Брикович, Михайло Кордуба й ін., хоча під нею уміщено 80 ніби автентичних підписів виборців третьої виборчої округи, фактично не зголосила одна пятьдесята частина виборців, вписаних до спису виборців цієї округи (49), бо: 1) 17 осіб підписаних під тією листою або цілковито не мало свідомости, який підписують документ і яких пропонують кандидатів на радних, або заперечили, що підписи на листі походять з їх руки, або відмовили зізнань у справі підписання листи, або показалися незнаними на основі поданих адресів; 2) 2 особи не подали точних адрес своїх мешкань; 3) 8 осіб не було в часі зголошення листи виборцями третьої округи, вписаними як слід до спису виборців; 4) 3 особи заявили, що підписи на листі не походять з їх руки; 5) згадану листу кандидатів підписали дві особи, що фігурують на тій самій листі як кандидати (Степан Козуб і Петро Мурій), внаслідок чого і ті два підписи є неважні. При поодиноких точках подано там особи, щодо яких заквестіоновано їх підпис та їх адреси.

Проти цього воєвідського оречення виборець цієї округи Микола Мелінишин зголосив позов до Найвищого Адміністраційного Трибуналу за посередництвом адв. д-ра Степана Барана, який подрібно точка за точкою опрокинув заміти воєводи, виказав незгідність цього оречення з обовязуючим правом і поставив внесок скасувати запізване оречення і звернути внесену оплату.

Найвищий Адміністраційний Трибунал, розглядаючи позов на повище оречення, як теж і відповідь пізваної влади, розважив ось-так:

Передовсім зазначив, що замість пізваної влади, начеб від рішення головної виборчої комісії в справі уневажнення листи кандидатів по думці постанов уст. 2 § 19 виборчого регуляміну взагалі не прислуговувало право відклику, є у віднесенні до спірної справи безпредметовий, бо правною підставою протесту була постанова § 45 регуляміну (покликана теж пізваною владою у запізваному ореченні), котра виборцям у скількости, вказаній у § 17 регуляміну, дає право вносити протести проти виборів у даній окрузі з домаганням уневажнення виборів у цілости або вибору поодинокого радного.

Що торкається мерітум справи, то пізвана влада счеркнення з листи виборців Степана Козуба і Петра Мурія мотивує обставиною, що ті особи фігурували на уневажненій листі як кандидати на радних. Хоча ця засада — мотивує дальше запізвана влада — не є виразно вичислена у виборчому регуляміні до міських рад, однак не менше випливає вона з духа інтенції його поодиноких постанов, установляючих листи кандидатів, зголошені точно означеною скількістю виборців так, щоб листу можна було трактувати як вияв волі якогось угрупування, а не тільки поодиноких одиниць зпоміж виборців. Крім цього ніодин припис згаданого виборчого регуляміну не постановляє, щоб підписання листи кандидатом робило через те саме злишним долучення до листи кандидатів власноручно підписаної заяви кандидата з його згодою на кандидатуру й евентуальний вибір. З цього виходить, що постанови виборчого регуляміну до міських рад не передбачують цілковито підписання листи кандидатом на підтримку власних кандидатур.

Отже дедукція пізваної влади й обмеження прав виборця, виведене з цієї дедукції, не знаходять ніякого уоснування в правних постановах. Зокрема, якщо йде про листу кандидатів, припис уст. 1 § 17 регуляміну постановляє тільки, що кожна листа кандидатів має бути підписана найменше одною пятядесятою частиною усіх виборців, вписаних до спису виборців даного міста або округи. При цьому уст. 2 § 17 постановляє, що підписуючі листу мають подати адреси своїх мешкань, як теж каже, що смерть підписуючого або пізніша утрата у нього права вибирання не спричинює уневажнення листи, як теж, що виборець має право стягнути свій підпис під листою кандидатів найпізніше дня 20. або 30. по дні зарядження виборів.

Отже ті постанови не заключають ніякого обмеження у вказаному владою напрямі, так само, як дотичного обмеження не заключають постанови § 15 і 16, які торкаються осіб кандидатів, ані врешті закон з 23. березня 1933. р. поз. 294 В. З. Р. П., на основі якого видано регулямін.

Підстави, на котрих пізвана влада оперла свій погляд, є точно теоретичної натури і якщоб праводавець їх поділяв, то без сумніву знайшлись би вони у позитивних постановах закону чи пак регуляміну. А якщо їх там нема і якщо счеркненням тих двох виборців, себто Козуба і Мурія, з листи кандидатів, листа зголошена з кандидатурою Бриковича і тов. числила тільки 48 підписаних виборців, отже не досягла приписаного мінімум 49 підписів — квестіоновані вибори переведено незгідно з регуляміном, а поповнене нарушення могло вплинути на вислід виборів.

У цьому стані справи, коли 48 підписів листи з кандидатурою Бриковича і тов. було незаквестіонованих, так що разом з підписами Козуба і Мурія ця листа має приписане мінімум підписів, Найвищий Адміністраційний Трибунал не мав потреби розглядати дальші заміти позву і згідно зі своїми заввагами скасував оспорене оречення з причини незгідности з правом, зарядджуючи рівночасно по думці постанови ст. 95 права про Найв. Адміністраційний Трибунал поз. 806/32 зворот внесеної оплати. (Підписи: Корчинський, предсідник; Тхожніцький; д-р Кальб.)

Повищий вирок з 4. жовтня 1937. р. до ч. Рей 3014/34 доручено вже адв. д-рові Ст. Баранові як повновласникові М. Мелінишина і воєвідському урядові в Тернополі. Згідно з цим вироком цей уряд мусить доручити безпроволочно магістратові в Тернополі перевести голосування у третій виборчій окрузі на підставі лист кандидатів, зголошених в листопаді 1933. р. Очевидно є важна теж і тодішня компромісова польсько-жидівська листа, на якій були у тій окрузі самі поляки. При масовій участи наших виборців українці можуть у цій окрузі здобути 4 мандати.

Літературна сторінка.

Прозова епопея про Гуцульщину.

(Stanisław Vincenz: „Na wysokiej połoninie". Obrazy, dumy i gawędy z Wierchowiny huculskiej. Warszawa 1936. T-wo Wydawn. „Rój", ст. 720).

Часом — правда, дуже рідко — виходить від деяких наших земляків пропозиція перекласти на українську мову якусь польську книжку. Виходить вона здебільша від людей, які захопилися тим, що прочитали, а книжок в інших мовах не читають, то знову від тих, які певні, що щойно їх переклад зверне увагу на відкриту ними книжку. Хто може читати оригінал — рідко коли візьме в руки переклад, хочби найкращий.

Та як рідко трапляється книжка, якої переклад обновлює її і притягає до неї читачів зовсім нових, яких вона не може знайти в оригіналі!

Книжка С. Вінценца про Гуцульщину належить до тих, що щойно в українській мові моглаб найти величезну кількість читачів і в ній відкрилаб їм усю свою поезію, недоступну для читачів непідготованих до таких творів. А що небагато є надії, щоб „На високій полонині" появилося швидко в нашій мові і що небагато наших читачів мало нагоду познайомитися з цим томищем на 700 великих сторінок, то варт присвятити йому більше місця, ніж звичайним літературним появам.

Автор цієї книжки виховався між гуцулами, вжився з ними, полюбив їх, навчився їх розуміти і після довгих-довгих років безпосередніх, щоденних взаємин із гуцульським світом, хотів передати його красу та знання про нього в одному творі. С. Вінценц вибрав дорогу посередню між белетристикою і етнографічною студією — дорогу власну, наче гуцул, що не звик ходити дорогою прорубаною для всіх, коли він захопиться грою своєї буйної уяви. Тимто читач перечитавши кількадесять сторінок цієї книжки не знає, чи має вже за собою вступ до справжнього оповідання про Довбуша та його побратимів чи пірнув у кілька глав гуцульської енциклопедії.

Героями „Високої полонини" є дійсні люди з правдивими прізвищами, найчастіше такі, з якими авторові доводилося особисто зустрічатись. Та чи ті, про яких оповідали йому їх свояки, други, сусіди та співучасники бенкетів або очайдушних виправ — стоять перед його очима менше живо, чи вони для нього менше „дійсні" і „правдиві"? Дієві особи, живі люди, герої — не грають тут більшої ролі в тому світі, де природа є найживішою дієвою особою, бо всесильними нитками привязала людину до землі і водночас дала їй крила, якими вона може зринати до небес і пекла.

С. Вінценц хоче нас наблизити до психольогії гуцула і передає нам картини за картиною дні його буденщини, години його святочних обрядів, хвилини його шамотні і шаління. Кожна буденна функція має тут інколи звязок із віковими віруваннями, в яких любов природи, землі та свободи звязані з цілою низкою забобонів і найкращих моральних принципів, прийнятих у спадщині по предках. У душі гуцула перемішані сліпі інстинкти із твердими заповітами звичаїв, що заступають йому закони. Він має власне відчування краси, чести, самопошани, гостинности, обовязку, вини та кари. Коли ми хочемо розуміти його гордість або мовчазність, таксамо як відчути красу скель і шумливих гірських потоків — мусимо забути про межі дійсности та уяви.

Найавтентичнішим джерелом правди про гуцульське життя є для автора оповідання старих гуцульських ґаздів, що пережили чимало сами і на свому довгому віку бачили чимало дивного та нерозгаданого. Були між ними чудесні лікувальники і велитні з нелюдською міццю і такі, що з нечистими духами договорювались як рівні з рівними і перемагали їх одним чистим поривом.

С. Вінценц мав дуже важке завдання, коли хотів передати красу гуцульської мови так, щоб не дуже відбігти від її оригінальних звуків і вплести їх у мову польську; деякі вислови залишає він в оригіналі, пояснюючи їх, інші трохи стилізує, гуцульські співанки дає здебільша в перекладах затримуючи характер народніх пісень.

„На високій полонині" мало широкий відгук у польській пресі і якнайприхильнішу критику. А проте мало хто з найчільніших критиків забрав голос про цю книжку, якби залишаючи її спеціялістам від етноґрафії, що теж не могли ставитись до неї як до чисто наукової студії. Польський читач — як це було замітне у ріжних критиках — не зовсім зрозумів мистецький задум автора, може трохи і був приголомшений надміром матеріялу. Книжка С. Вінценца ріжниться основно від усяких реґіоналістичних творів, що за найкращу свою прикмету вважають політичну тенденцію. Автор як справжній письменник хоче передовсім відтворити психольогію своїх героїв так, як це роблять усі письменники, що вживаються з якимсь чужим народом і знаходять серед екзотичної природи та своєрідного побуту джерело творчого захоплення.

Ніодин дотеперішній український твір про Гуцульщину не відтворив її в такій повноті та красі, як твір Вінценца, доречі ще незакінчений. Якби в нас були матеріяльні засоби на те, щоб „На високій полонині" видати по українськи з ілюстраціями наших мистців, то така книжка моглаб для неодного нашого письменника стати заохотою обробити гуцульський сюжет наново і для неодного нашого читача сталаб настільною прикрасою.

м. р.

Нова збірка новель Ю. Косача.

Юрій Косач: „13-ТА ЧОТА". Станиславів. В-во „Дніпро", ст. 126.

За більшою збіркою новель „Клубок Аріядни" видав Ю. Косач меншу, де дібрав новелі споріднені тематикою і духом. Вони написані трохи раніше, як це помітно із стилю та фактури оповідання — короткого, нервового, що часто є тільки киненим нарисом, без обмальованих постатей і без розгорнутої дії.

Та ці дрібні нариси мають свою динаміку. Вони присвячені людям, що ведуть безіменне, підземельне життя; в їх середовищі перемішані герої та шпигуни із провокаторами. Війна та революція викинули неодного з його нормального способу життя; вони добули з нетрів людської душі приспану в них енерґію для самої одиниці — невідому. Так повстали з одного боку злочинці, що ще недавно були спокійними громадянами і герої з неменше скромних, покірливих людей.

Ю. Косач виводить перед наші очі здебільша сірих людей, не силкуючись навіть їх характеризувати. Двома-трьома штрихами він зазначує тільки їх вдачу, часто тільки темперамент, що звертає його увагу більше, ніж інші прикмети. Таких героїв ми бачимо тільки в одному моменті, коли вони якимсь несподіваним, енерґійним учинком рішають щось про свою долю, або коли на них звалюється сам удар цієї долі і вони мусять йому протиставитись або приняти його як неминучий удар молота по ковалі, на якому вони не можуть ворухнутись.

Ось як виглядає один із таких моментів:

„І враз перед Явничем зпоміж тисячі очей виростають очі. Сверлять його вже здалека, ідуть просто на нього, печуть вогнем аж хочеться скрикнути й втікати. Похмурі, сталеві, жорстокі. Не втікти від тих очей, від тої постаті в муручому плащі. Вона підходить до нього все ближче, відділюється від юрби. Вони стоять один напроти другого самі — аж зглядається юрба."

Такі сцени розгортаються в новелях Косача дуже часто, бо він залюбки змальовує наглі пориви, спротиви, протести, хвилини помсти та геройства.

У деяких нарисах маємо тільки кілька барвистих плям, кинених якби нехотячи, але залишаються в уяві, як сильний спомин. Косач уміє користуватися напів жарґоновою мовою наших робітників на чужині, контрабандистів чи пів-освічених земляків так, що ця мова набирає потрібного забарвлення і сили. Він закоханий у сильних типах, як у перших своїх оповіданнях Винниченко і не бракує йому тем. Деякі його коротенькі нариси показують нам, яке багатство сюжетів розкривається перед письменником, що уміє змальовувати типи та поезії! Шкода, що книжечка видана скромно, вона заслуговує на добре місце між цьогорічними виданнями.

Щодо передмови доданої до неї, то її треба вважати здебільша непорозумінням. Молоденький дебютант не може представляти публиці такого старшого від себе автора вже з іменем, як Косач. А наївний погляд про те, що бадьора і сильна література починається у нас від Косача — кривдить його і нашу літературу.

Хроніка.

НОВА ПОВІСТЬ К. ЧАПЕКА.

Чеський письменник Карель Чапек видав повість „Перша шихта" з життя робітників-шахтарів. Зміст цієї повісти — простий: добровільний гурт робітників, сім чоловіка, зіходить у глиб землі, де їм загрожують скелі, які звалюються згори та з боків, ще й отруйні гази. Гурт, що зголошується на цю працю складається з ріжних незнаних один одному людей. Іде тут про питання геройства. Автор уміє його поставити наскрізь оригінально; сміливці не вважають себе сами за героїв, навіть свідомо хотять закрити свої почування жартами чи матеріяльними мотивами. Перший зважується на найсміливіше діло наймолодший із них і — то каліка. Він тремтить у передсмертнім острасі і не може зрозуміти спокійної поведінки своїх старших товаришів, що закаменіли в байдужости. Чапек хотів змалювати безіменних героїв, як вони вмирають виконуючи свій буденний обовязок, навіть не обовязок, а звичайну професійну роботу. Є це зовсім інша тема, ніж у повісти Ремарка, де теж іде про своєрідне геройство — як треба вміти вмирати серед буденщини, на яку паде несвідомо промінь геройства. Сильна книжка великого письменника.

АКАДЕМІЯ ҐОНКУРІВ РОЗЯСНЮЄ.

Один із членів Академії Ґонкурів Жан Ажальбер написав статтю, в якій виразно зазначує, що кандидатами до щорічної нагороди цієї Академії за найкращу повість за минулий рік можуть бути не тільки французи, але й чужинці, що пишуть французькою мовою. Він пригадує, що вже від 1906 р. були випадки, коли Академія Ґонкурів на своїх засіданнях ставила кандидатів нефранцуських громадян: швайцарців Біне-Вальмера та Раміза, бельгійців Блез Сендрарса і Плісніє та голяндку Нель Доф

ДОКУМЕНТ, АЛЕ НЕ ПРАВДИВИЙ.

Лівий французький письменник Андре Шамсон вернувся з Еспанії з книжкою п. з. „Нічого більше тільки документ", де доказує, що тільки еспанська республика приносить мир і справедливість. Книжка написана живо і талановито, але не дає відповіди на питання, яким робом цілий нарід, що хоче миру та справедливости і ненавидить гей. Франко не може його прогнати.

50.000 ЛІРІВ ЗА КНИЖКУ ПРОТИ КОМУНІЗМУ.

Таку нагороду встановив спеціяльний комітет у Сан Ремо під проводом Карля Форміні на книжку критичну, що далаб найкращу критику комунізму. Нагорода призначена тільки для чужинців; твори можуть бути і рукописні, очевидячки перекладені на одну з відомих европейських мов. Треба їх вислати на адресу Комітато Перманенте Премі Сан Ремо в 6 примірниках не пізніш як до 28. лютого 1938.

КНИЖКИ ЗАВБІЛЬШКИ ПОШТОВОЇ МАРКИ.

На останньому конгресі бібліотекарів у Кембриджі радили над тим, як використати „мікрофільму" для книжкових видань. Американський делеґат Вотсон Дейвіс заявив, що за якийсь час буде можна при помочі мінімальних фільмових знимок збирати в якнайменшому місці якнайбільшу кількість книжок. Професор Гаттон із Британського Музею повідомив конгрес, що Музей зробить мікрофільми з усіх англійських книжок, які появились перед 1550 р. і їх перешлють до американських бібліотек. Тою новою системою репродукція великого формату „Таймса" (завбільшки розміру „Діла") буде така як поштова марка. Коли поставити її під фільмовий апарат вона буде знову нормальна.

Сторінка без політики.

ЯК ГИНУЛИ МОСКОВСЬКІ ЦАРІ.

Останній цар.

Російська революція скинула з престолу царя Миколу Романова і зробила з нього вязня, який мав станути перед судом, як звичайний злочинець. Колишнього царя перевезли разом із його родиною до Тобольська на Сибірі. В Тобольську перебував Романов до 10. травня 1918. р. Бо революційний уряд побоювався, щоби контрреволюційний рух на Сибірі не хотів царя звільнити, приказав давньому володареві Росії змінити місце побуту.

Командант військ над Уралом, комісар Яковлев дістав приказ перевезти б. царя до Єкатеринбургу. Була це остання подорож Миколи Романова, бо 17. липня 1918. р. б. царя на підставі присуду уральського совіту в Єкатеринбурзі розстріляли.

Російський часопис „Беднота" повідомив про смерть царя в такий спосіб: „З волі революційного люду крівавий цар сконав якнайщасливіше в Єкатеринбурзі. Хай живе червоний терор!"

Декрет, виданий Совітами, оголосив, що все майно колишнього царя, як теж і майно б. цариці Александри, Марії та всіх інших членів бувшого царського дому переходить на власність московської республики. Конфіскаті підпадають усі царські і царської родини депозити, вложені в московських і заграничних банках.

Царі, яких убили.

Микола Романов не є першим московським царем, якого вбили. Московська історія виказує, що рідко котрий цар умирав природною смертю. Вистане згадати кількох, з тих найбільше відомих, ближчих до нашої доби убивств.

1. Іван II. володів усього один рік від 1740—1741. р. 5. грудня 1741. р. скинула його з престолу цариця Єлисавета, донька Петра І., рівно три роки пізніше, значить 5. XII. 1744 р. його вбили.

2. Убивство Петра III. потрясло цілою Европою. Для нездарного Петра й енергійної та незвичайно розпустної Катерини Ангальт-Цербст було замало місця на царському престолі. Одно із подруг мусіло уступити. 27. червня 1762. р. царя Петра увязнили брати Орлови в Оранієнбавмі, а Катерина виступила у проводі гвардії й веліла складати собі чолобитню як самовладній цариці Росії. Петра вивезли спершу до літнього замку в Ропочі, згодом інтернували його в Шлісельбургу. Маніфестом з дня 7. липня 1762. р. повідомила Катерина, що цар Петро III. помер з причини тяжкої наглої недуги. Ця видумана недуга полягала на тому, що царя Петра задушили старшинською шарфою.

3. Павла І., сина Катерини II., стрінув такий сам кінець, який зготовила його мати Петрові III. Павло I. володів усього пятьдесять два місяці і зазначив своє володіння низкою жахливих жорстокостей та гнобленням поневолених народів. Увесь час підписував крівaві присуди, аж вкінці і на нього підписано присуд. Палатна революція, що її тихим спільником був син царя Павла, Олександер І., увільнила Росію від цього жорстокого правління. Дня 24. березня 1801. р. впав цар Павло І. жертвою змови. Задушили його власною шарфою. Чи Олександер І. знав про те, яка доля жде його батька — того ніколи не ствердили. В кожному випадку це не була для нього тайна, що змова змагає до здетронізування Павла; він міг передбачити на підставі історії Росії трагічний кінець свого батька. Це одначе певне, що з природи повний гіпокризії цар Олександер I. видалив убивників батька зі свого окруження, але перед суд їх ніколи не поставив.

4. Син Миколи І. Олександер II. впав жертвою змови нігілістів. Коли 13. березня 1881. р. їхав до зимової палати в Петрограді, вкинули до його повозу бомбу. Та царя навіть не зранило. Він висів з повозу, розглядаючися за справниками атентату і жертвами катастрофи. Коли ж зробив ледви кілька кроків, підбіг до нього з протилежної сторони убого вдягнений чоловік і кинув йому під ноги невеликий якийсь білий предмет. В тій самій хвилині вибухла бомба, і коли дим розійшовся, побачили царя в калюжі крови на хіднику. Обі ноги мав урвані. Недалеко лежав справник того замаху, молодий чоловік, Гриневецький.

5. Микола II. кількакратно майже чудом рятувався перед атентатом. Одначе жорстока смерть таки не минула його. о. Ст. Ковалів.

Маґди Фонтанш не пустять до Америки.

Хто такий Маґда Фонтанш — наші читачі мабуть пригадують собі таки зі шпальт „Діла". Маґда Фонтанш — це французька журналістка, яка наробила в Европі чимало вітру своїми ревеляціями, мовляв, Мусоліні любиться в ній і вона в ньому. На дорозі до щастя французької журналістки та італійського дуче станув б. французький амбасадор у Римі де Шамбрен, який спричинив видалення журналістки з Італії, щоб розділити її з коханим. Таке наплела була у французьких газетах Маґда Фонтанш, закріпивши своє оповідання атентатом на б. французького амбасадора в Римі, згаданого де Шамбрена.

Тепер серед пасажирів „Нормандії", яка пливе до Ню Йорку, є теж і Маґда Фонтанш, яка подорожує під прізвищем п-і Ляфферер. Вона підписала умову з одним нюйорським видавництвом, якому передала виключне право друкувати свої спомини за 50.000 долярів (півтора міліона франків). Видавець вибудував недалеко Ню Йорку гарну віллю, де французька журналістка мала поселитися і де вона має написати свою книжку.

Можливо, що спомини вийдуть друком, одначе іміґраційна влада рішила спротивитися побутові журналістки в Злучених Державах і заборонити їй висісти на беріг. Формальною причиною заборони може бути те, що журналістка не подорожує під своїм правдивим прізвищем. У кожнім разі, заки наші читачі дістануть до рук ці рядки, „Нормандія" причалить до Ню Йорку, де вирішиться доля романтичної журналістки. Імовірно вернеться вона знову до Франції, відбувши таким чином безталанну подорож люксусовим трансатлянтійським велитнем.

ЗОЛОТЕ ЯБЛОКО

Кількох покупців канадійських яблок знайшло в останніх часах у яблоках... золото. Жінка на прізвище Мічель знайшла в середині яблока золоте зернятко величини голівки від шпильки. Інша жінка, яка живе в англійській Колюмбії, знайшла в яблоці невеличкий золотий прутик.

Яким чином попало до яблок золото, ніхто не вміє того пояснити.

ШІСТЬ ДНІВ У КАТОРЗІ.

Руанський суд присяглих (у Франції) засудив у 1929 р. Жозефа Капполяні за збройний напад на 8 літ каторжних робіт. Капполянія відвезли з цілою партією каторжників до Гуяни. До Сен Льоран ді Мароні прибув Капполяні 17. лютого 1931. р., і вже шість днів пізніше утік з каторги установивши свого роду рекорд найкоротшого побуту в каторзі.

Двацять шість днів пізніше човен з утікачами-каторжниками, які вмирали вже просто з голоду, причалив до Тринідаду. Англійська влада спершу зарештувала втікачів, але згодом випустила їх на волю. Капполяні добився зі своїми товаришами до Перу, відтак до Чіле і вкінці примістився в Буенос-Айресі. Там найшов він працю і міг щасливо жити. Одначе туга за родиною і батьківщиною не давала йому спокою і він виїхав у квітні ц. р. до Парижа.

Там зарештували його поліційні агенти. Капполянія розпізнали на підставі дактильоскопійних світлин. Одначе тому, що каторжників уже не висилають до Гуяни, Капполяні мусітиме відсидіти 8 літ в одній із французьких вязниць.

КОЛЕКЦІЯ ПЕРСТЕНІВ.

Минулого тижня відбулася в лiцитаційних салях Сутебі (Льондон) ліцитація колекції перстенів Г. Гілію. Цю колекцію вважали найбільшою у світі. Вона складається приблизно з 800 примірників. Між іншими є теж в тій колекції 40 перстенів, добутих із єгипетських гробівців і також перстені з мікенського періоду.

На продажу був теж виставлений перстень із візантійської епохи І. ст. по Христі, прикрашений сценами з Нового Завіту. Довкола обідки перстеня йде напис: „Поможи Господи, рабам твоїм Петрові й Теодосієві".

Найцікавішим примірником уважають золотий перстень з першої половини XV. ст. з портретом Івана, князя Бургундії, який уродився в 1371. р. і помер в 1419. Цей перстень знайшли в його могилі.

„НЕВИЛІКУВАЛЬНИЙ" СУХОТНИК ПОМЕР ЗІ СТАРОСТИ.

В Сарребургу помер земельний власник Пер Маніер у 98. р. життя. В 1860. р. покликали його до військової служби і зачислили до 9. драгонського полку та небавом спеціяльна лікарська комісія оглянула Маніера і признала його нездатним до військової служби з причини сухот розвинених до останнього ступня. На думку комісії вояк не міг довше пожити як кілька тижнів... А старець дожив мало що не до цілої сотні літ.

ВЕСЕЛЕ.

У ВЯЗНИЦІ.

— За що ти сидиш тут?

— Бо я носив відложене убрання іншого чоловіка.

— За те не садять аж до вязниці.

— Так, але той чоловік купався і відложив убрання на березі.

ПРАВДИВИЙ ОПТИМІСТ.

— Не кажіть, ради Бога, моїй жінці, що я купив льос!

— Невже вона така ощадна?

— Ні, але вона не повинна знати, як я щонебудь виграю.

ДОБРА ПРИЯТЕЛЬКА.

Пані М. оповідає своїй подрузі сміючися: „Ворожка виворожила мені, що буду стара".

— Так, то відразу кидається в очі — відповідає пані Н.

Повна солідарність зі становищем

УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА.

В суботу, 12. ц. м. відбулась анкета представників українських професійно - станових, культурно-освітніх та економічно-господарських установ і громадянських організацій у справах, звязаних з положенням української студіюючої молоді. Присутні на анкеті представники українського студентства поінформували зібраних про положення у львівському університеті та про становище української студентської молоді. Опісля вивязалась оживлена дискусія, що в ній присутні торкалися ріжних справ, звязаних з положенням студіюючої молоді. По дискусії присутні приняли таку резолюцію:

Представники українського громадянства, зібрані дня 12. листопада ц. р. на спільній нараді з представниками українського студентства у Львові, заявляють свою повну солідарність зі становищем українського студентства у справі т. зв. плебісциту у львівському університеті, вважаючи, що те становище випливає з глибокого розуміння необхідности боронити в даному випадку українську національну гідність. Одночасно заявляють, що справа української академічної молоді — це справа загально-національна.

Тому вважають за необхідне, щоб усі наші суспільні верстви і громадянські кола ще більше зацікавилися положенням та змаганнями української студентської молоді.

З польської преси.

Акція за націоналізацією торговлі

В ПОЛЬЩІ.

Загальнопольський конгрес християнського купецтва, що відбувається тепер у Варшаві, викликав велике зацікавлення в польському громадянстві. Ендецька преса повела з цього приводу акцію за націоналізацією торговлі в Польщі та повним усуненням жидів. Впливи жидів у торговлі називає „АБЦ" з 13. ц. м. (ч. 360) у статті п. н. „Конгрес купецтва" одною з найважніших болячок сучасного польського життя, а „віджидівлення торговлі — державною конечністю і справою чести всіх поляків". Автор статті домагається, щоб уряд видав з цією метою закон про „віддовження національного господарства".

Новий закон передбачував би усунення жидів і осіб жидівського походження з купецьких організацій; для купців поляків завів би примусову приналежність до організації. Далі закон повинен обіймати строгі кари для купців, які збанкротували, допустились обманств, лихви і т. д. та повинен заборонити займатися торговлею. Крім того з багатьох ділянок торговлі слід би усунути взагалі жидів; а саме: з достав для уряду, війська, від продажі монополевих виробів і т. д. Торговлю, що має спеціяльне значіння для справ оборони краю, нпр. торговлю всякого рода металями, слід негайно спольщити. Одною з найважніших постанов закону про „відродження національного господарства" булаб закроєна на широку мірку кредитова акція для нових станиць гуртової та роздрібної торговлі, податкові полекші і великий комплекс справ, що ждуть на своє поладнання законодатним шляхом.

Акція націоналізації торговлі в Польщі, читаємо далі, мусить бути якслід зорганізована і ведена пляново громадянством, купецтвом та державою.

На наслідки цієї спільної акції не прийшлося довго ждати. Польські купці та ремісники напливають масово до міст і містечок на українських землях у Польщі. Тому українське громадянство повинно активно підтримати наші молоденькі промислові, купецькі і ремісничі станиці, що дістали нового сильного суперника.

—o—

Ректора Кульчинського обкидали

ГНИЛИМИ ЯЙЦЯМИ.

В суботу, 13. ц. м. вдерлася в год. 12 в полудне до головного будинку університету юрба студентів з ріжних високих шкіл у Львові і зібралася в голю. До студентів вийшов ректор Кульчинський і виголосив промову підкреслюючи, що вимагає послуху від молоді і що в акції унормовання умовин на університеті він стоїть самітний. Всі звернулись проти нього та він своє завдання виконає на підставі взаємного порозуміння ректора з молодю.

Промови ректора вислухали студенти спокійно, одначе коли ректор відходив до свого кабінету, група студентів обкидала ректора гнилими яйцями. Тоді ректор задержався і велів тим студентам, які зневажили уряд ректора зголоситися до авдитора. Студенти покинули університет серед демонстраційних вигуків.

Памятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відповідає той, хто післав їх до боротьби — Українська Нація! Обовязком цілої Нації інвалідів відповідно забезпечити

КАРТИНА З ПАРИЖСЬКОГО ЖИТТЯ

Українець у фризерському чемпіонаті у Парижі.

Париж світова виставa 1937.

Найкращі жінки Парижа можна побачити коло години 6-ої ввечір, у хвилині, як модельки виходять з великих кравецьких робітень. Але недавно я переконався, що таки ще кращі жінки Парижа можна пізнати на конкурсі мистців жіночих зачісок.

Година 9-та ввечір. Біля виставової паризької палати зупиняються щораз-то нові авта, елегантна публика Парижа входить до сальонів, де відбуватиметься змаг майстрів жіночої зачіски. У першій велетенській салі розкішна вистава перфумерії, косметики, косметичної хірургії тощо. Пишний запах перфум та шелест вечірніх суконь тих пань, що прийшли подивитися на ці змагання. Зрештою для париських фризієрів такий конкурс є справжнім боєм за карієру і маєток. Маленька замітка на театральній програмі, що пaню Габі Морле чи пaню Делібак чесав п. Дiпон чи Дiваль є запорукою його мілінового маєтку.

Але ми спішімося до другої велетенської салі, роздвоєної великим помостом із цілим рядом дзеркал і столиків позначених числами, при яких незабаром станутъ змагуни зі своїми модельками.

Признаюся, що вхід модельок на цей поміст є для нефахівця найкращим спомином із такого вечора. А ось мегафон заповідає, що незабаром починається конкурс та представляє виконавців. Орхестра, яка безупинно пригрaє — втихає. Ми наближуємося до стійла, де наш земляк - львовянин п. **Теодор Кутковський** бере теж участь у міжнародних змаганнях.

Його моделька - красуня зміняє щораз то колір волосся — воно стає по черзі багряне, синє, голубе, зелене, чорне. Комісія зближується і пильно щось записує.

Світло кіноапарату засліплює очі — знимка вже зроблена. А ось зміна модельок: тепер конкурс найкращої балевої зачіски. Наш земляк спокійно виводить якісь сміливі фігури на волоссі своєї модельки і ми вже тільки оплескуємо.

А опівночі, коли конкурс уже закінчений, майстри - виконавці зі своїми модельками йдуть на бенкет, який у їх честь видає місто Париж.

А я вертаючись домів, думаю про ту париську максиму, що гарних жінок у виконуванні свого звання бачать тільки три мужеські професії: лікар, артист-маляр і фризієр.

Юрій Студинський.

—o—

З мистецького життя.

Кожний, хто цікавиться українським мистецтвом повинен відвідати чергову виставу Союзу мистців пластиків при вул. Дідушицьких ч. 1. Виставляє там між іншими Володимир Ласовський і його дружина Слава. Ми знали до цього часу Ласовського з вистав А. Н. У. М., де бачили його олійні картини конструктивного та сюррeалістичного характеру, значить у великій мірі програмові. Тим разом маємо змогу оглядати дуже безпосередні та барвисті його картини з Кремянця виконані крейдковою технікою. Поминувши цікаву тематику з екзотичної нам Волині, ці праці беруть нас відразу своєю барвністю та легкістю фактури. Так і чуємо, що робив ті речі артист у доброму настрої. Ище з них якийсь вакаційний віддих. Вже сама техніка надає їм приємну неміграціяльність. Навіть не читаючи вступу до катальоґу глядач може догадатися, що винахідчиве застосовання шкільної крейдки до образотворчих цілей зродилося в артиста на тлі сучасної економіки, себто дороговизни олійних фарб і матеріялів.

У працях Ласовського відчуваємо якусь радість винахідника, що тішиться з багатих можливостей застосованої ним нової техніки. Кожна з його праць є інша, кожна якось інакше схоплює дійсний світ. Це доказ, що артист уміє дивитися на світ і живо на нього реагувати. В деяких з праць як нпр. „Старі доми", бачимо ритм, що ним ворушить неначе якась містична сила. „Вулиця широка" це фінезійна кольористична інтерпретація сонячного світла. Знаменитою синтезою вечора є „Цетнерівка". Сильними працями є оба автопортрети і та насичена барвою картина з сидячою жінкою.

В. Ласовський справді мистець повний темпераменту і розвоєвих можливостей.

Слава Ласовська без фахової підготови показала себе дуже цікавою та дуже безпосередньою малиркою. Коли дивимося на її праці з Кремянця, так і немов читаєш якусь казку Ан-

дерсена про старовинне місто між узбіччами гір, про химерні будинки в ньому, про гору, що по- між ними підіймається високо. Малярство Сла- ви Ласовської то не тяжка праця, а якась творча забава, стільки є в ній безпретенсійности і щирої безпосередности. Ділають так, як твори примі- тивізованого народнього мистецтва. Варто їх о- глянути.

Отто Ган дав себе теж полонити крейдкам. Він уроджений експериментатор і відомий ін- терпретатор нових напрямків у мистецтві. Зна- ємо його, як кубіста і конструктивіста. В працях Гана нема імпульсивности Ласовського, є спо- кій, розсудливість, почуття дисципліни. У пе- редмові до катальогу мистець каже про те, як праці у крейдковій техніці стали для нього са- мого несподіванкою.

Виставу праць Гана і Ласовських доповню- ють олійні картини Е. Васильковського. Розві- шені вони в сусідстві безпосередніх праць Ласов ської стають може за суворими, а навіть сири- ми, як нпр. „Пейсаж із Кремянця". Дуже свое- рідний є образ під назвою „Чоловік з качкою". Нагадується нордійський експресіонізм Мунха.

I. Іванець.

З нових видань.

Д.Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ: Українські полі- тики. Друга частина. Сильвети наших давніх по- слів і політичних діячів 1907—1914. рр. Львів, 1937. стор. 108

Під цим наголовком появилася на днях за- ходом Вид. Спілки „Діло" у Львові друга части- на сильвет наших послів і політичних діячів, з літ 1907—1914, пера сеніора українських діячів д-ра Костя Левицького. На зміст книжки скла- даються: Вступне слово. — Наші трійці. — Іван Белей. — Василь Нагірний — Д-р Теофіль Кормош. — Тит Войнаровський. — Андрій Шеп- тицький у своїх політичних виступах. — Юліян Романчук у новому парляменті. — Д-р Еген О- лесницький у давньому соймі й новому парлямен- ті. — Д-р Евген Петрушевич — Д-р Іван Макух. — Д-р Станислав Дністрянський. — Д-р Олек- сандер Колесса. — Володимир Сінґалевич. — Д-р Льонгин Цегельський. — О. Степан Ониш- кевич — О. Йосиф Фолис. — Семен Вітик. — Д-р Микола Лагодинський. — Тимотей Старух. — Михайло Петрицький. — Д-р Володимир Ба- чинський. — Д-р Володимир Стахура. — Роман Залозецький. — Іван Кивелюк — Володимир Корнич-Ясеницький. — Омелян Попович.

Книжка прикрашена 27 портретами, видру- кована на дуже гарному папері і найде певно таке саме прихильне приняття серед широких кол читачів, як і перша частина тої самої праці д-ра К. Левицького.

—o—

НОВИНКИ.

— **Служба Божа і Панахида за душу бл. п. Михайла Корчинського** відбудеться в сороко- вий день від смерти у вівторок 16. **листопада в год. 8.30, а в день св. Михайла 21. листопада в год. 12-ій у церкві св. Юра.** 2073

— **Товариство Українських Агрономів** пові- домляє своїх членів, що Надзвичайні Загальні Збори відбудуться 27. листопада 1937. в салі засідань Т-ва „Сільський Господар" у Львові — Руська 20. III. п. в год. 9. рано з таким поряд- ком нарад: 1) Відкриття і вибір предсідника, 2) Створення допомогового фонду, 3) Видавничі справи, 4) Професійні справи. Просимо всіх чле- нів явитися на збори. — **Управа**.

— **В справі вистави української преси в Бог- данівці.** В нашій Редакції явилися пп. Споль- ський Роман і Семчишин Тиміш та заявили нам, що на виставі української преси, що була вла- штована в читальні „Просвіти" у Богданівці, „Діло" мало своє місце. Одночасно запевнюють нас, що в них не було спеціяльної тенденції за- хвалювати одні часописи та опоганювати інші.

— **Заповідають нового дивогляда.** Польський тижневик „Воля і Чин" довідується, що у Льво- ві повстала видавнича спілка, яка має видавати „незалежний український часопис". Редакція цього часопису має складатися „з поляків, укра- їнців і русинів", причому спілка має видавати переклади найцінніших творів, польських та у- країнських. — Дотеперішні спроби з такими ви- давничими гермафродитами не мали тривкого успіху. Можна надіятись, що й новий польсько- українсько-руський дивогляд не буде житте- здатний.

— **„Українська суіта" у віденському радіо.** Пи- шуть нам з Відня: Дня 6. XI. ц. р. в год. 12.30 вполудне мали нагоду слухачі віденського ра- дія почути (перший раз за довгі роки) україн- ський твір на симфонічну орхестру — компози- цію нашого диригента **п. Андрія Гнатишина.** Суіта складається з чотирьох частин: думки, аркана, кружка та коломийки. дуже гарно і влуч- но в легкому контрапункті опрацьованих укра- їнсько-галицьких мельодій, крім першої части- ни, котра є оригінальністю автора. Відограли її віденські симфоніки під орудою капельмайстра М. Шенгера. Громадяни як українські, так і ав- стрійські приняли дуже прихильно цей типічно- український твір, котрий зпоміж інших німець- ких творів, граних у цьому концерті, звернув на себе особливу увагу і красою будови і доброю інструментацією.

— **Знайшов собі працю.** Перед старостинським судом у Львові станув 16-літній волоцюга Ста- нислав Стемпень, що з далекої провінції прий- шов до Львова шукати праці. На вул. Баторія він стрінувся недавно з юрбою студентів. Один із них, каже Стемпень, дав йому камінь і звелів бити шиби. Надіючись нагороди, він взявся жва во до „праці", при якій зловив його поліціянт Студент втік а він помандрував до арешту. На розправі засудили його на 4 дні арешту.

— **Вільні лікарські посади.** Бюро праці при о- кружній лікарській палаті у Львові повідомляє, що є вільні такі лікарські посади: 1) директора повітового шпиталю в Барановичах і Велюні; 2) ординатора внутрішніх недуг тамже; 3) ордина- тора від. внутр. обсерв. шпиталю суспільної о- безпечальні у Варшаві; 4) окружного лікаря сусп. об. в Коросні з осідком у Сяноці; 5) секундаря по вітового шпиталя в Косові, Підгайцях, Заліщи- ках, Перемишлянах, Золочеві, Долині, Снятині, Горлицях і Н. Торзі; 6) домового лікаря або специяліста на терені сусп. об. у Львові, Ряшеві, Н. Санчі, Бересті, Влоцлавку, Кельцях; 7) лікар- ки психіятра при державній фабриці дикт у Бі- лостоці; 8) окружного лікаря в Грималові, Пере- гінську, Жовкві, Вишневі, Деречині, Крешові і Битомі. Інформації дає секретаріят Бюра Праці при вул. Конопніцької 3 від год. 19—20, тел. 232-30.

— **Перший сніг.** Мешканці Львова, пробудив- шись у суботу вранці, побачили дахи домів, го- роди і площі вкриті досить грубою верствою снігу, який вдержався тільки кілька годин. Тро- хи несподіванки після безнастанних віщувань, що зима цього року почнеться пізно. Зрештою сніг упав у цілому краю, а на Підкарпатті мають його вже третій день.

— **У справі самооборони перед летунськими атаками.** Управа м. Львова в порозумінні з во- євідським урядом оголосила відозву до мешкан- ців міста у справі самооборони на випадок воро- жого летунського нападу. Важкі досвіди цивіль- ного населення країв, навіщених війною, є для інших країв пророчистою осторогою. Жахливі наслідки летунських атак походять в немалій мірі від того, що цивільне населення до них не- приготоване. Навчені нещастям інших слід не- гайно приступити до організації самооборони. З кожному домі, в кожній камениці мусять знай- тися особи, вишколені в протилетунській само- обороні, що на випадок потреби могли би нести поміч загроженим. Вони сповнятимуть почесний обовязок командантів домів і їхніх заступників. Відозва закликає їх зголошуватися добровільно до міських дільницевих урядів, які приділять їх на безплатні курси для командантів домів та їх заступників. Зголошуватися повинні не тільки мужчини, що не підлягають військовій службі, але й жінки в речинці до 20. листопада ц. р. Пі- зніше влада буде визначувати з уряду таких ко- мандантів домів і домових бльоків та їх заступ- ників.

— **Страйк працівників спедиційних фірм** тре- ває від кількох днів у Львові. Страйкарі дома- гаються збірної умови та підвишки платні. До страйку, що має характер окупаційний, присту- пили урядовці, робітники та візники числом 600 осіб.

— **Присуд на антисемітку.** У старостинському суді у Львові скінчився процес 18-літньої уряд- нички Стефанії Фоґельзінґер, польки, яка на корзі вул. Академічної вколола іззаду двічи шпилькою дві молоді жидівки, що йшли перед нею. На розправі переслухано як свідків вісім жидівок, яких обвинувачена також напаствувала. Фоґельзінґерівну засуджено на 50 зол. гривни з заміною на 10 днів арешту.

— **Стрілянина в ночі.** На дорозі між Сушном і Феліксівкою пов. Броди дійшло в ночі до стрі- лянини між Ол. Маньком, вломником із Сушна і комендантом поліційної станиці з Виткова Но- вого. На заклик поліціянта станути, Манько від- повів стрілом із втятого кріса, але хибнв. Тоді поліціянт стрілив двічі і пострілив Манька в груди. Раненого відставлено в тяжкому стані до шпиталю в Сокалі.

— **Пожежа на фільварку.** В селі Балучин зо- лочівського повіту вибухла на фільварку поже- жа і знищила шпихлір із збіжжам та рільничі машини загальної вартости 13.235 зол. Фільва- рок, власність Натана Віліґа, державило двох посесорів.

— **Львівська хроніка.** Карний суд засудив 61- літнього вчителя музики Володимира Т. на 2 ро- ки вязниці з припиненням за блудодійство су- проти 8-літньої дівчинки. — Суд присяжних за- судив селян з Оброшина під Львовом, Стефана Маковського на вісім літ і Анну Кузьма на шість літ вязниці за вбивство її чоловіка Йосифа, щоб опісля побратися. — Із магазину Якова Поль- ного при вул. Ожешкової вкрадено 7 мішків кави по 70 кг. загальної вартости коло 5.000 зол.

— **Польки з Познаня на будову костелів** Ендецький „Курієр Варшавскі" повідомляє, що вже від трьох років веде у Познані свою діяль- ність „Звйонзек полек для підтримки убогих костелів на східних „кресах". Він повстав з ін- іціятиви кард. Гльонда і дотепер вислав на бу- дову костела в Пересні на Волині 1.000 зол. Крім того членки згаданого „звйонзку" шиють білля, гаптують орнати і стули, що їх опісля ви- силають пачками для костелів на наших землях Від березня до вересня вислали аж 50 таких па- чок враз з книжками Ось так польки з Познаня **зміцнюють польщину на наших землях.**

Чи Ви вже зложили свою жертву на українських Інвалідів? Зложіть її негайно! Вашої помочі че- кають найвірніші сини України!

Шкіряні каганці

і ремінці для псів в найліпшім ґатунку, кожна величина по зол. 1.40, лишви по 60 сот., гарапи по 1.50 — продає Робітня Римарсько-Ґалянтерійна Н. БАРЕР, Львів, Сикстуська 2, побіч фірми „Саламандра". 519

ПАКС: „Піоня кохання" з Іваном Кеврюю.
ПАЛЯС: „Я збрехала" (Смосарська, Бодо).
РАЙ: „Аллагів город" із Марл. Дітріх у природних барвах.
РІЯЛЬТО: „Зустрілись у Парижі".
СВІТ: „Марія Стюарт" і додатки.
СТИЛЕВЕ: „Одим поверх вище" і ревія
ТОН: „Трафальгар".
УТІХА: „Циганське дівча" з Фліпом і Флипом і ревія „Військо йде".
ХИМЕРА: „Втеча до щастя" з Марг. Салівен.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5)
„Румунська Рівіера"

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 14. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.30 Муз. дрібнички, 20.00, 21.00 „Масковий баль" оп. Вердія; БУДАПЕШТ 12.30 Глюкові твори, орх., 17.00 форт., 18.00 Нар. пісні з супр. орх.; БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Шмета лилика" оп. Р. Штравса; ВІДЕНЬ 15.40 Камер. музика, 16.45 Мале попурі, 18.00 Форт. дует; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 17.00 Танки і марші Швабії, 19.10 Гарні мельодії; КОШИЦІ 18.15 Музика з пл., 18.20 Петро Миговк: „Видимі духи"; МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Алькасіно е Ніколета" оп. Барберія; МІНХЕН 21.00 „Орфей і Еврідика" оп. Ґлюка; ПРАГА 17.50 Орх. концерт, спів, 20.05, 21.00 Розр. програма; РАДІО ПАРІ 20.45 Вок. дуети, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Фортуніо" оп. Месажера; РИМ 17.00, 18.00, 19.00 Симф. концерт.

Понеділок, 15. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.00 Розр. музика, 17.00 Солісти, 20.00, 21.00 Вес. програма, БІЛГОРОД 20.00, 21.00, 22.00 Опера, БУДАПЕШТ 18.30 Вок. концерт, 20.15 Хор, 21.25, 22.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 11.45, 12.00 Симф. концерт, 19.25, 20.00 Розр. концерт, 21.00 „Ля Корона" оп. Ґлюка, 22.30 Легка віденська музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Розр. муз., 20.00, 21.00 „Іфіґенія в Авліді" оп. Ґлюка, КОШИЦІ 18.10 Форт., 18.45 Вістки із Підкарпатської Руси, МІЛЯНО 19.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Останній вальс" оп. О. Штравса, ПРАГА 18.20 Пісні Вольфа, 20.50, 21.10, 21.30 „Крайцерова Соната" на скр. і форт. Бетовена, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.15 Скрипка, 21.30, 22.00 Фрагм. опери Ґлюка, РИМ 17.15 Пісні, 21.00 Моцартівський концерт.

Вівторок, 16. листопада 1937.

БЕРЛІН 11.15 Веселі мельодії, 19.10 День німецької камер. музики, БІЛГОРОД 18.10 Спів. ресіталь, 18.30, 18.45 Нар. пісні, музика, 20.00 Вок. концерт, БУДАПЕШТ 17.30, 18.00 Циг. музика, 18.45 Орх. концерт, 22.30 Скрипка, ВІДЕНЬ 16.50 Солісти, 18.10 Розр. концерт, 17.00 Для дітей, 17.35 Скрипка, 19.40, 20.00 Нар. пісні й танки (трансм. з Лінцу), ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Оп. музика, 21.15 Камер. концерт, КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки із Закарпаття, 18.00 В. Машкаринець: Родичі не бийте дітей, 18.20 Оповідання: Свахи, ЛЮКСЕМБУРҐ 21.30, 22.00, 23.00, 24.00 „Травіята" оп. Вердія; МІЛЯНО 17.15 Спів, 19.00 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, ПРАГА 15.30, 16.30 Орх. концерт, 17.30 Смичк. квартет, 19.15 Концерт війсьх. орх., РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.15, 22.00 23.00 Театр Уші, РИМ 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Трістан і Ізольда" оп. Р. Ваґнера.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 14. листопада 1937.

8.00 Сигнал часу; 8.05 Ран. денник; 8.15 Хліборob. Газетка. Про продукцію шовкового сирівця, Увертюра з оп. Р. Ваґнера „Корабель марево" пл.; **Гигієна молока, гутірка в українській мові виг. д-р В. Лукашевський**; коло год. 10.30 після богослуження з італійської музики, пл.; 11.30 Репортаж із життя; 11.57 Сигнал часу; 12.03 Муз. поранок симф. орх.; 13.00 Зі світа театру; 13.10 Рахунок совісти: Ріг Доброї Надії, виг. Житм. Новаковський; 13.30 Орх. музика, спів (**В. Тисяк**); 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Музика з пл., „Нещасти" авд., Музика з пл.; 15.45 Для дітей: Пожежа в пралісі, Музика з пл.; 16.45 Аниниця та життя; 17.00 Концерт для дітей і молоді: хор. музика; 17.55 Хвилина бюра студій; 18.05 Розр. концерт, спів, музика; 18.40 Театр Уяви: Зілля та каміння; 19.35 Читальниці вечерниці; 20.00 Дуети та пісні, Ольга Лачерниці сопран, **Евгенія Зарицька** мецосопран, форт.; 20.35, 21.00 Спорт; 20.40 Політ. огляд; 20.50 Веч. денник; 21.15 „Галиуся з Погулянки" з муз.; 22.00 Оповідання про Моцарта: „Перші віденські літа"; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танк. музика з пл.

Понеділок, 15. листопада 1937.

6.15—8.00 Ран. авд., 11.15 Для шкіл: На Сеґарі, 11.40 Склярське ремесло, 12.03 Полудн. авд., 13.45 Музика з пл., 14.30 Орх. концерт, 14.55 Біржа, 15.00 Трохи пісні, трохи слова, 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Госп. вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Розр. орх., 16.50, 19.50 Акт. гутірка, 17.00 Творець наркози, — Джеймс Сімпсон, 17.15 Камер. концерт, 17.50, 18.00 Спорт, 18.10 Про кмівлю риб, 18.20 Музика Півночі, пл., 18.35 Літер. нарис, 18.50 Техн. скринька, 19.30 Психічні ріжниці між жінкою і мужчиною, 20.00 Розр. концерт, орх., вок. квартет під дир. В. Балтаровича, 21.40 Літер. новини, 22.00 Симф. концерт, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танк. муз. з плит; у перерві Спортові вістки.

Вівторок, 16. листопада 1937.

6.15—8.00 Ран. авд., 11.15 Для шкіл: У мальованій скрині, 11.40 Пісні, пл., 12.03 Орх. концерт, 13.45 Музика з пл., 14.10 Пучіні „Богема" IV. дія з пл., 14.55 Біржа, 15.00 Польська листопад. поезія, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Госп. вістки, 15.45 „При ватрані" „Казка про дівчинку та панича заклятого у ведмедя" авд. для дітей з муз., 16.05 Фін.-господ. актуалії, 16.15 Віольончеля, форт., 16.50, 19.50, 20.58 Акт. гутірка, 17.00 Мотоциклем над Атлянтик, 17.15 Історія танку, 17.50 Зубр. 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Три знаки запиту, **18.20 Форт. ресіталь Галі Лагодинської (у програмі: Барвінський, Людкевич, Ревуцький, Косенко)**, 18.40 Будучнина водних шляхів у Східн. Галичині, 18.55 Програма на завтра, 19.00 „Укладаємо сучасну антольоґію", літер. вечір, **19.30 Пісні Полісся у супр. форт.**, 20.00 Танк. музика, 20.45 Веч. денник, 21.00 Сильветки композиторів: Евген Панкевич, спів, форт., 22.00 Легка муз., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Концерт бажань.

Радіокутик.

ЧУЖОМОВНІ АВДИЦІЇ

Свого часу Англія виступила з пропозицією, щоб радіофонії послуговувалися лише своєю рідною мовою. А проте щораз то частіше трапляється, що европейські радіофонії користають з чужих мов. Останніми часами Франція приступила до розбудови чужомовних авдицій. І так, Ніцея надає тричі у тиждень комунікати в італійській мові, Ліль — в англійській та Страсбурґ вже від довшого часу надає авдиції в німецькій мові.

СУВОРІ ЗАРЯДЖЕННЯ В КАНАДІ.

Канадійська влада видала суворі вимоги щодо радіових програм. Від тепер не вільно говорити в радіо про реґуляцію уроджень, венеричні хвороби, ворожбу; не вільно також подавати подробиць кримінальних процесів та порушувати політичні теми. Крім того, реклями не займатимуть більш як 10% часу присвяченого авдиціям. Реклями харчевих продуктів, гігієнічних та фармацевтичних виробів підлягатимуть апробаті міністерства публичного здоровля. Рекляму в формі коротких комунікатів обмежено до 2 хвилин на годину.

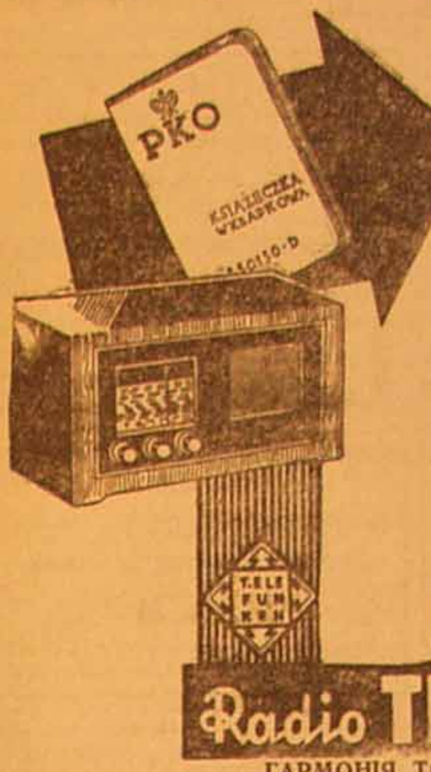

БІРЖА.

Львів 13 листопада 1937.

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89 98, 89·55, Доляри американські 5.28·00, 5.25·50, Доляри канад. 5.28·00—5.25·50. Фльорени гол. 293·62—291·90, Франки фр. 18·20—17·70, Франки швайцарські 122.75—121 95, Фунти англ. 26·47—26·31, Гульдени данц. 110 20—99 80, Корони ч. 17·50—16·50, Кор. дан. 118·19—117·35 Кор. норв. 133·03—132·05. Корони шв. 136·48—135·50, Ліри, італ. 21 20—20·50, Марки фінлянд. 11·70—11·20, Марки нім. 119·00 — 115·00, Шилінги австр. 98·50—97·50, Тель Авів 26·30—26·00, Марки нім. срібні 122·00 — 118·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 67·50, 66 12, 3 інв. 1 сер. 72 00, серія 83·00, 3 поз. інв. 2 сер. 71·00, серія непот., конверс. 61 50, 4 пр. дол. 39·75, 39·50, 4 консол. 59 34
Тенденція спокійна.

Папери

Банк Польський 107·75. Цукор 37·75 Вугіль 23 50, 23·00, Ліпьноп 31 50, Моджеїв 9·75, Островець 25·00, Стараховичі 30·50, Габербуш 41·00.

Збіжжя.

Жито шт. I.	23·75—24.00
Жито шт. II.	23·25—23·50
Мука жит. разова	27·25—27·75

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 13. листопада 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·95 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·00 зол.
1 кг. масла експ. вкл. з опак.	3·00 зол.
молоко	17—18 сот.
яйця (копа)	4·70—4·75 зол.

Тенденція звишкова на всі артикули.

ОПОВІСТКИ.

З приводу 40-літнього ювилею професійної і громадянської праці ВПана Директора Михайла Лаворка складаємо в „Центробанку" у Львові 50.— зол. на допомогу Академічній Молоді і 50.— зол. на допомогу Українській Захоронці. — **Фабрика свічок „КЕРОС".** 2082

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

НЕЗНАЙОМОГО прошу подати ближчу адресу. 2083

КУПНО - ПРОДАЖ

СРІБЛО СТОЛОВЕ, срібло китайське поручає фірма Л. Розважевський, Львів, Академічна 2 (готель Жоржа). 1962 6-8

ПРОДАМ оказійно фортепіян першорядний і піяніно 7⅓, доброї марки на догідних умовинах. Робітня фортепіянів, Райковський, Львів, Фрадриків 10. 1889 10-?

„УНІВЕРСУМ" комісова крамниця Пасаж Міколяша, приймає в комів і продає мужеську, жіночу гардеробу, люси, тхорі і т. п. 459 4—4

ДВОПОВЕРХОВА камениця, нова наріжна, город, вільне від податків, ул. Гроховська. Дохід 8.100, ціна 80.000, позичка М. К. О. 45.000, вклад 35.000, продає Торговельна Агенція Мушака, Яґєльська 72, тел. 244-17. 2089 1—4

ОКАЗІЙНО до продажі машини до шиття ріжних систем, кравецькі, жіночі і шевські. Гдапський, Коллонтая 2. 2018 6—13

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АДВОКАТСЬКИЙ аплікант з правом субституції, пише на машині, меткий просвітянський організатор, шукає практики за скромною винагородою або за утримання. Зголошення під „Просвітянин" до „Діла". 2090 1—2

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

АГЕНТІВ християн до продажі приладдя по селах шукає „Жанас", Львів, Кушевича. 2042 2—3

ПОВАЖНЕ українське промислове підприємство потребує здібного торговельного референта з відповідними студіями, або практикою. Вимагана кавція або вклад 2—3.000 золотих. Першенство б. УСС. або члени УГА. Письменні зголошення до „Діла" під „ІТЕТЕ". 3—3

РІЖНІ

БЮРО ПОЛАГОДИ у Варшаві Олени Васильчук, полагоджує всі справи торговельні та дає інформації, заощаджуючи зайву подорож до Варшави. У домівці Бюра постійний сальон-виставка „Гуцулка", що закуповує і приймає в комісову продаж вироби українського народнього мистецтва, промислу (килими, ліжники, вишивки, кераміку й деревляну різьбу). **Варшава, вул. Маршалковська 97 А, м. 2 (тел. 9-83-93).** 1652 23—30

ЛІЖКА металеві Ярмушкевича оказійно та тирольські шатківниці, шмерґльові бльочки Артіфекс, Ренчнер, Леґіонів 37. 1980 3—5

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці з гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 3-10

ХРИСТІЯНСЬКА робітня трикотарська Львів, Ліндого 3 поручає свої трикотарські вироби, як светери ручні і машинові — теж направа всяких трикотарських робіт і т. п. 1997 4—10

ТЕПЛЕ ВЗУТТЯ: пантофлі, папучі, бердичі на черевики, чоботи фільцові поручає і виконує єдина вирбіня „Ібіс" — Львів, вулиця Галицька ч. 5. II пов. Тел. 240-51. 1896 8-20

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕҐА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма П. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „Прецизія", Рутовського 12 і Ринок 29 (брама Андріольного). 1952 6—10

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ, шліфарня шкла А. Тортен тепер **Бема 12 а. тел. 224-81.** 1959 9-30

ся до своєї станової організації та брали активнішу участь у суспільно-господарському житті. Зацікавлення анкетою було дуже велике, про що свідчить скількість учасників, яких було до 100. Анкетою проводив голова Філії Т-ва „Сільський Господар" у Львові о. Ковалюк зі Скнилова.

БЕРЕЖАНИ.

Друга освітня анкета. Дня 10. листопада ц. р. відбулася в Бережанах друга з черги освітня анкета. Явились на ній відпоручники 31 читалень у числі 74 осіб. Кілька читалень слабших не було заступлених. Анкету відкрив і проводив у заступстві перешкодженого голови Філії ем. учит. В. Цалинюк. Реферат: „Просвіта і її завдання" і дальше: „Сила, яку ми собою уявляємо та наше приготування до ювилею „Просвіти" виголосив відпоручник Матірного Т-ва п. інсп. Брилинський. Референт з великим хистом досвідного педагога підчеркнув три основні речі, що їх пропагує „Просвіта". Це: освіта, виховання та культура. Приявні з великою увагою та зацікавленням вислухали поучень, що їм подавав референт у легкій та приступній формі. (Анкета мала форму конференції). В дискусії забирали голос: Пришляк Осип, Бідула, м-р Танчук та ем. проф. Бабяк з Бережан, Федечко Іван з Бишок, Джуман з Куряш та інші. У часі дискусії впали деякі зам'ти під адресою інтелігенції, що усунулась від народньої праці. В її обороні, головно тої, що в державній службі, виступив ем. проф. Бобяк, виказавши її повну залежність від влади та непевність завтра. Інсп. Брилинський запримітив, що у деяких промовців багато ексклюзивности та нетерпимости і звернув увагу, що треба шанувати і чужі погляди. На тему деяких болячок Філії промовляв М. Карач. Провідник закінчив анкету короткою промовою, в якій подякував відпоручникові Матірного Т-ва за повчальний реферат та приявним, що на заклик Філії явились численно, чим дали доказ, що дорожать просвітою. По відспіванні національного гимну розійшлись усі спокійно домів.

Приявний.

ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ У ПРОДАЖІ II-ГА ЧАСТИНА СПОМИНІВ СЕНІОРА УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ Д-РА КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО

під наг.

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИКИ

СИЛЬВЕТИ НАШИХ ПОСЛІВ І ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ

27 портретів.

КНИЖКА КОШТУЄ ТІЛЬКИ ЗОЛ. 1.20, З ПЕРЕС. 1.50.

ЗАМОВЛЯТИ: „ДІЛО", ЛЬВІВ, РИНОК 10, II.

Хто не має I-ої частини, нехай замовить скоро, бо наклад вичерпується. Ціна I-ої частини теж зол. 1.20, з пересилкою зол. 1.50.

КОПИЧИНЦІ.

Повітова політична конференція. В суботу 23. жовтня ц. р. відбулася в Копичинцях заходом Повітового Народнього Комітету УНДО повітова політична конференція інтелігенції з цілого політичного копичинецького повіту з участю посла цієї округи д-ра Степана Барана для обговорення нинішнього сучасного положення на місцях у звязку із загостренням режиму і помітної усюди агресивности польської сторони супроти нас. В нарадах взяло участь коло 50 осіб з Копичинець, Гусятина і повіту. Конференцію отворив і проводив її голова Пов. Нар. Комітету місцевий адвокат м-р Олександер Зеленецький, згадавши на вступі про померлого перед місяцем місцевого пароха о. Петра Шанковського, що коло 60 літ безперервно працював на місці як душпастир і діяльний український громадянин для добра церкви й народу. Приявні повставанням з місць та одномінутовою мовчанкою вшанували память покійного. Обширний політичний реферат виголосив посол д-р Баран, на основі якого розвинулася довша дискусія, у якій забирали голос (деякі кількакратно): о. декан Анатоль Малиновський з Чабарівки, м-р Михайло Шахнович, адвокат з Гусятина, д-р Іван Хичій, адвокат з Чорткова, що приїхав спеціяльно на політичну нараду сусіднього повіту, м-р Троян і м-р Чабан, адвокати з Копичинець, д-р Іван Бабій, директор місцевого Українбанку і предсідник наради м-р Зеленецький. Поодинокі промовці порушували справи і місцевого значіння і загальні, стверджуючи на основі живих фактів, що зовсім не вдалися спроби взаїмного унормування польсько-українських відносин та що навпаки: як відповідь на ті заходи і спроби є загострення протиукраїнського курсу і загальна мобілізація польського громадянства у Східній Галичині — цілком не в нормалізаційних цілях. На порушені промовцями справи дав відповідь і вияснення пос. д-р Баран, після чого принято резолюцію, у якій стверджено невдачу нормалізаційних спроб і взивано У. П. Р. витягнути з цього факту відповідні висновки.

ДУБНО.

Випустили з вязниці. [illegible] політична поліція в Дубні заарештувала студентів: Лебедя, Галія, Сацюка, Друченка, Винниченка, Мостовичів Миколу і Леоніда та кількох селянських хлопців. Усіх їх обвинувачували у приналежности до ОУН і перебували вони в дубенській вязниці. Одначе в часі слідства Мостовича Миколу перевезли до вязниці у Холмі, Мостовича Леоніда — до вязниці у Рівному, а Сацюка Олекс., Лебедя і Вол. Друченка (голову спортового клюбу при Просвітянській Хаті в Дубні) випустили на волю. Решті заарештованих продовжили превенційний арешт ще на 3 місяці, при чому Михайла Винниченка обвинувачують уже в приналежности не до ОУН, а до Комун. Партії Західної України.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Академія. Заходом Філії Т-ва ім. митр. Петра Могили відбулася 1. листопада у Кремянці академія в память 900-их роковин заложення у Києві Софійського Собору. Академія складалася з реферату „Свята Софія Київська", прочитаного проф. Ф. Кульчинським та ілюстрованого чарівним ліхтарем, кількох духовних кантів („О, Пречиста Мати-Діво" Кошиця, „Пречиста Мати Руського Краю" Людкевича й ін.), виконаних хором під орудою Т. Вохотниці і декламацій віршів Юр. Клена, прочитаних М. Редькиним.

Реферат. 7. листопада з нагоди 250-их роковин обрання гетьманом України Івана Мазепи в домівці Філії Союзу Українок відбулися товариські сходини, на котрих п. Е. Козубський виголосив реферат на тему „Гетьман Іван Мазепа".

Вийшов на волю. В Кремянці арештували 5. серпня ц. р. під замітом приналежности до ОУН Ігоря Шубського, Федора Полевого та Івана Скакальського. З них уже випустили з кремянецької вязниці Івана Скакальського за кавцією 700 зол. з обовязком постійно зголошуватись на поліції.

Самогубство зі страху перед судом. 10. листопада на католицькому цвинтарі у Кремянці знайшли тіло емеритованого начальника пошти в Кремянці Садовського, який вистрілом з револьвера позбавив себе життя. Думають, що причиною самогубства цього 60-літнього старця був страх перед судом за те, що він допустився неморальних чинів з 12-літньою дівчинкою, ученицею кремянецького ліцею, за що прокуратура потягнула його до карної відповідальности і йому грозила вязниця до 10 років.

Віцестароста дістав поличника. Тогож 10. листопада в Кремянці сталася інша подія, котра викликала різні коментарі. А саме в присутности численної публики, яка виходила з костела, на вулиці повітовий ветеринарний лікар п. Бравн зневажив чинно місцевого віцестаросту Осостовича, давши йому прилюдно поличника. Причина — службові непорозуміння.

Інвалідами Української Армії опікується УКТОДІ, Львів, Потоцького 48.

ЗАМІСТЬ зол. 57'55 ТІЛЬКИ зол. 35'—

ЄДИНА НАГОДА

ДОПОВНИТИ СВОЮ БІБЛІОТЕКУ ДОБІРНИМИ КНИЖКАМИ ВИДАВНИЦТВА „ДІЛО".

	ціна зол.
Д-р Кость Левицький: УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИКИ — спогади	1.20
Д-р Василь Маковський: ГМІНД — спогади	1.40
Д-р Е. Олесницький: СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ, том I—II. — спогади	2.00
Е. Чикаленко: СПОГАДИ, том II—III. — спогади	2.20
Валерія О'Коннор Вілінська: ЛИСЕНКИ Й СТАРИЦЬКІ — спогади	0.80
Ірина Вільде: ХИМЕРНЕ СЕРЦЕ — новелі	1.20
Василь Софронів: ЛИПНЕВА ОТРУТА — новелі	1.00
М. Рудницький: МІЖ ІДЕЄЮ І ФОРМОЮ — з теорії літературної критики	1.20
Проспер Меріме: БЛАКИТНА КІМНАТА — новелі	1.20
Володимир Островський: СМІХ ЗЕМЛІ — оповідання	0.50
Микола Матіїв Мельник: КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР — новелі	0.40
Гордій Брасюк: БЕЗПУТНІ — оповідання	0.40
Михайло Возняк: ШЕВЧЕНКО І КНЯЖНА РЕПНІНА — літ. нарис	0.50
Михайло Возняк: БЕЛЕЙ І КОНИСЬКИЙ — літ. нарис	0.40
М. Рудницький: ВІД МИРНОГО ДО ХВИЛЬОВОГО — літ. нариси	4.00
Остап Грицай: ВІДЕНЬ — опис	0.60
Іван Чернява: НА СХОДІ МИ — повість	1.25
М. Брилинський: СІРІ ОДНОСТРОЇ — повість	2.00
Д. Лукіянович: Я З БІЛЬШІСТЮ — повість	1.30
Улас Самчук: ВІДНАЙДЕНИЙ РАЙ — новелі	1.50
С. Яблонська: З КРАЇНИ ОПІЮ І РИЖУ — репортаж з Китаю	2.00
Д'Оревіллі: ЧОРТИЦІ — новелі	2.00
Он. Бальзак: ЧАРОДІЯНА ШКІРА — повість	2.00
В. Масютин: ДВА З ОДНОГО, т. I—II. — повість	3.60
Ольга Кобилянська: АПОСТОЛ ЧЕРНІ, том I—II. — повість	3.50
Сальваторе Фаріна: ЛЮБОВ ОПОВИТА БРЕХНЕЮ — повість і новелі	2.00
Кнут Гамсун: ПІД ОСІННІМИ ЗОРЯМИ — пов.	2.50
В. Будзиновський: ЯК ЧОЛОВІК ЗІЙШОВ НА ПАНА — повість	2.50
Володимир Бірчак: ЗОЛОТА СКРИПКА — новелі	2.00
Юрій Косач: КЛУБОК АРІЯДНИ — новелі	2.50
Іван Зубенко: КВІТКА НА БАГНІ — повість	1.50
Богдан Лепкий: ТРИ ПОРТРЕТИ — спомини	2.20
Федір Дудко: ДІВЧАТА ОЧАЙДУШНИХ ДНІВ — оповідання	2.—
Новелі Девятьох: ЧОРНА ІНДІЯ „МОЛОДОЇ МУЗИ" — новелі	2.—

ХТО ЗАМОВИТЬ В АДМІНІСТРАЦІЇ „ДІЛА" ВСІ КНИЖКИ — ПЛАТИТЬ ТІЛЬКИ ЗОЛ. 35. — АДРЕСА: „ДІЛО" РИНОК 10/II

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

SPRAWOZDANIE z pierwszego roku działalności (1. X. 1936 — 1. X. 1937) Instytutu Gospodarczego Ziem Wschodnich. Warszawa, 1937.

LWÓW LITERACKI Lwów, 15. października 1937 R. I. Nr. 8.

PION, tygodnik literacko-społeczny. Warszawa, 28 października i 4. listopada 1937. R. V. Nr. 43 i 44.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 14. XI. год. 12. впол. „В Святоіванську ніч" казка для дітей; год. 3.30 попол. „Завтра неділя"; год. 8. веч. „Севільський цирульник".

Понеділок 15. XI. год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Вівторок 16. XI. год. 8. веч. „Евген Онєгін" опера.

Середа 17. XI. год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Театр Ріжнородностей:

Неділя 14. XI. год. 3.30 попол. „Жабоньки"; год. 7.30 веч. „Де чорт не може"

Понеділок 15. XI. год. 7.30 веч. „Жабонька".

Вівторок 16. XI. год. 7.30 веч. „Жабонька".

Середа 17. XI. Генеральна проба.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

БРОДИ:

14. XI. Орлеяя.
15. XI. Муж двох жінок.
16. XI. Шаріка.
17. XI. Ніч під Івана Купала.
18. XI. Довбуш.

З Бродів іде театр на Львів.-Левандівку.

Український Народній Театр ім. М. Садовського

ЯРОСЛАВ:

14. XI. Ніч під Івана Купала.

СИНЯВА:

15. XI. Хмара.
16. XI. Жайворонок.
17. XI. Маруся Богуславка.
18. XI. Гейша.
19. XI. Ніч під Івана Купала.

ЛЕЖАЙСЬК:

20. XI. Хмара.
21. XI. Маруся Богуславка.

Український Національний Хор Дмитра Котка.

14. XI. Ярослав (год. 3. попол.).
15. XI. Тарнів.
16. XI. Краків.
17. XI. Краків (саля Старого Театру).
18. XI. Катовиці.
19. XI. Катовиці (Міський Театр)
20. XI. Королівська Гута.
21. XI. Королівська Гута (саля графа Радена).

КІНА.

АПОЛЬО: „Парада вірок Варшави" „Яносік, ватажок опришків".

АТЛЯНТИК: „Галька" з участю Бандрівської-Турської та Л. Кепури.

ВАНДА: „Білий янгол", „Сьогодні вечором у мене".

ҐРАЖИНА: „Ти, що в Гострій світиш Брамі".

ЕВРОПА: „Їх ето й вона одна" (Д. Дурбін).

КАСІНО: „Коли цвітуть бози".

КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.

МАРУСЕНЬКА: „Детектив із Гонолюлю", „Забута симфонія".

МЕТРО: „Шаржа легкої бригади".

МІРАЖ: „Пасажирка зайцем" із Ширлі Темпль.

МУЗА: „Рожа" на осн. Жеромського

— **Між політичними емігрантами.** Перед окружним судом у Варшаві розпочався процес б. хорунжого петлюрівської армії Назара Циліцького за намагане вбивство полк. армії Скоропадського Вартоломея Єфтимовича. Циліцький впав до мешкання Єфтимовича і заставши його в ліжку, стріляв до нього. Кулі хибили. Був це епізод ворожнечі між прихильниками Петлюри і Скоропадського.

— **Велика летунська катастрофа.** Літак Люфтганзи що курсує на лінії Берлін-Мангайм був приневолений осісти в околиці Мангайму. Одначе осідання скінчилося трагічно. 7 пасажирів, пільот і механік згинули на місці, двох пасажирів є тяжко ранених.

— **Нові лавреати нагороди Нобля.** Шведська академія наук признала 11. ц. м. нагороди Нобля в ділянці фізики та хемії. Нагороду фізики поділено між двох учених: Клінтона Джозефа Девіссона з Ню Йорку і Джорджа Пегет Томсона з Льондону в признанні для їх дослідів над явищами інтерференції підчас ділання електронів на кришталі. Цьогорічна нагорода в ділянці фізики устійнена в сумі 159 тисяч корон, яку поділять по половині. Хемічну нагороду також поділено. Дістали її спільно швайцарський вчений Карер із Ціріху та англійський вчений Гаворт із Бірмінгему. Карера нагороджено за досліди над каротинами і флявінами, а Гаворта за досліди над вуглеводанами та вітамінами.

— **Літак велитень.** В Бальтіморе викінчують будову транспортового літака, що зможе примістити 100 пасажирів. Він розпоряджає моторичною силою, яка дозволить йому перелетіти Тихий Океан без осідання геть і назад.

Зі судової салі.

„ЗА ЛЕГКОВАЖЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ".

Вивішення прапору в державних барвах, зроблених з паперу і в малих розмірах уважають за легковаження польської держави. На цій підставі засудив теж окружний суд у Золочеві о. Матвія Муньовського на кару 20 зол. і зворот судових коштів, за те, що як голова читальні „Просвіти" в Махнівцях не вивісив у дні 3. травня ц. р. державного прапору, тільки малу паперову хоруговку виміру 20×30 цм. Того самого священика покарав окружний суд у Золочеві 10 зол. гривни і зворотом коштів за те, що як голова читальні дозволив і погодився на те, щоб на стіні читальні змістили тризуб, замісць польського державного гербу.

ПРИСУД У ПРОЦЕСІ ОУН В БЕРЕЖАНАХ.

Перед судом присяглих у Бережанах стали: Іван Стельмах, Гринько Николишин, Гриць Возняк, усі з Поручина, пов. Бережани, обвинувачені за виконання атентату на солтиса громади Поручин Михайла Кіналя та за інші атентати, що їх вони виконали на весну ц. р. Обвинувачені робили це з доручення ОУН. Обвинувачені напали на Кіналя підчас сну і візвали його, щоб устав. Тільки тому, що солтис по першім стрілі впав, не згинув від дальших стрілів. Колиж відтак Кіналь заатакував напасників, вони втекли. На підставі вердикту суду присяглих трибунал засудив Стельмаха на 8 літ вязниці, Николишина на 2 і пів року вязниці, а Возняка увільнив від вини й кари.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На „Halb Mast".

Те чуже слово оббилося об мої вуха багато раніше, ніж я зачав учитися по німецьки. Помер який цісар, король, чи князь (перед війною було їх без порівнання більше), тоді часописи писали: „На всіх кораблях воєнної і торговельної маринарки опустили прапори на гальб маст".

Це означало сум, жалобу і пошану до небіжчика.

Пізніше, коли вийшов я з села на широкий світ, то побачив цю штуку вже на власні очі і не тільки тоді, коли помер цісар, чи король. Пригадую собі, тому два роки був я в Стокгольмі саме в тім часі, коли згинула королева Бельгії а шведська княжна Астрід. У цілій столиці повівали прапори, спущені на пів щогли і робило це направду велике враження.

Але — що край, то обичай. У Львові, наприклад, заграничне слово „гальб маст" може означати і щось зовсім інакшого, як мав я нагоду навчитися вчора.

По дорозі до редакції вступив я до крамниці за яблуками. Купець саме взявся до відважування мені пів фунта параменів, як нараз відчинилися двері і в крамницю влетів перестрашений зазив: „Гальб маст!" Не вспів я навіть оглянути окличника, тільки за хвилину почув його голос уже в другім склепі. Мій купець кинувся як окропом спарений, лишив недоважені яблука і нестереженого гостя, а сам вискочив на вулицю. Гур-гур-гур! — загриміло і на виставову шибу зїхала до половини ролета. Потім ще раз і друга ролета закрила до половини двері.

Тоді щойно вернувся купець, задиханий та схвильований і доважив мені товар. Навіть грошей не перечисливши вийшов за мною, але на вулицю виставив тільки голову.

— Що такого? — питаю, чому ви так замикаєте? Свято яке, чи може пробна атака літаків?

— Уй, яке там свято, які літаки! Знов шиби бють.

Я розглянувся по вулиці. Тихо всюди як у будень. Люди йдуть то сюди, то туди, дехто не вважаючи на науку ходження перебігає наскіс вулицю, дехто стоїть коло прислоненої вистави, дехто так як і я заглядає за причиною паніки.

— Е, це вам тільки так здається! — кажу до купця. — Подивіться, що ніяких галабурд нема.

— Що значить нема! Вчора на Словацького також не було, а шиби летіли як листя з дерева.

— Невелика втрата. Хіба трохи роботи. Певно шиби були заасекуровані!?

— Заасекуровані?! Де? Хто нині прийме жидівські шиби до асекурації?! Ми мусимо сами собі радити. Але що то за життя? — додав з плачем у голосі. Вчора прийшов якийсь такий з чорною бородою і казав собі дати кільо помаранч. А потім оглянув мене, склеп, шиби і каже:

— Шиби ще цілі? Мушу сказати, щоб вам їх трохи подробили! — не заплатив і вийшов.

Попрощав я купця і подався в сторону ринку. Вже при кінці Коперника побачив, що алярм був видно фальшивий, бо ролети попіднїздили знову в гору.

Але коли дійшов до Галицької, дігнав мене новий зазив:

— Гальб маст! Гальб маст!

І знову загуркотіли карбовані бляхи.

Тим разом не зовсім на дармо.

Вулицею йшло кілька молодих, самопевних і геройсько зарозумілих людей. Грубезні палиці тримали високо як держить достойник ознаку своєї влади.

За ними оглядалися люди і напевно неодин подумав:

— Чи не здалось би і їх примусити спустити палиці на „гальб маст"!

Галактіон Чіпка.

З концертової салі.

МАРІЯ СОКІЛ І АНТІН РУДНИЦЬКИЙ.

Прощальний концерт п. Марії Сокіл і А. Рудницького стягнув до „великої" салі Т-ва ім. Лисенка може не надто численну, але добірну публику, яка захотіла ще раз (перед виїздом до Америки) налюбуватись видом і справді гарним, високим мистецтвом симпатичної співачки — у виконанні її найкращих пописових креацій з концертової естради. Пані М. Сокіл є артисткою „широкого діяпазону" не тільки у голосово-технічних, але теж психічно-артистичних вальорах. У памяті всіх любителів опери добре записалися нам такі її ріжні і неподібні до себе креації, а вдержані на клясичній висоті стилю, як нпр. Десдемони із „Отелля", або знов Одарки із „Запорожця", чи Парасі із „Сорочинського Ярмарку". Також на концертовій естраді п. Сокіл одна тільки у нас могла собі позволити на справді мистецьке виконання програми, зложеної із модерно-імпресіоністичних побіч народніх, наївно-дитячих жанрів. Признати треба, що п. Сокіл після своєї добровільної, чи поневільної еміграції з Великої України на наш галицький ґрунт добре заслужилася за короткий час свого побуту у нас для поширення й поглиблення нашої вокальної муз. культури, для збогачення і спопуляризування багатьох ділянок нашої пісенної літератури.

Прощальний концерт пройшов увесь у гарнім і симпатичнім настрою; співачка була від початку до кінця у знаменитій формі, а одушевлена публика приймала її оплесками й китицями цвітів та по виконанні великої програми приневолила оплесками до наддатків. Значну частину оплесків і признання треба нам віднести також на адресу артистичного супровідника концерту, п. А. Рудницького, який до того на концерті виступав як композитор пісенного й оперного репертуару із двома справді вдатними та цікавими під оглядом фактури сольовими обробітками народніх пісень та — що більше — із двома аріями Дзвінки з опери „Довбуш". Щодо цих останніх — ми по одноразовім вислуханні не беремося визначувати їм місця в літературі, ані навіть означувати їх стилю (здається, автор схиляється з них до напрямку „веристів"); можемо тільки сказати, що якнедуь дехто із поклонників „національної" опери не міг дослухатися з них заклятого в Чорногорі „гуцульського кольориту", то проте не можна відмовити тим аріям точности зтуку і цікавих прикмет у виразі й фактурі.

Відїзджаючій за океан в обітований вирій парі наших артистів слід побажати ще кращих моральних і матеріяльних успіхів від тих, яких вони зазнали в часі побуту у наших тісних умовинах в рідному краю.

С. Людкевич.

•

При цій нагоді позволю собі додати ще кілька слів згадки про камерний концерт наших двох піяністів: Р. Савицького і Т. Шухевича, про який досі не було рецензійної замітки в „Ділі". Піяністи виконали низку оригінальних, зовсім незнаних у нас творів на два фортепіяни ріжних авторів: Мозарт-Бусонія, Дебюсія й ін. Виконання було бездоганне і вечір залишив миле враження у всіх приявних та побажання, щоб таких концертів улаштовувати більше.

С. Л.

Дописи.

ЛЬВІВ.

Велика господарська нарада львівського повіту. В пятницю 12. п. м. в год. 10. рано відбулася в салі „Української Бесіди" заходом Філії Т-ва „Сільський Господар" у Львові велика господарська нарада. Брали в ній участь представники кружків „Сільського Господаря", жіночих секцій при кружках „С. Г.", районових молочарень та кооператив для загального закупу і збуту. На порядку нарад були такі справи: 1) Збут та поправа якости господарських продуктів — реферував п. Баглай, представник Центросоюзу та інж. Зелений, повітовий агроном Філії „С. Г." 2) Годівельна праця на терені Р. М. — інж. Дучимінська. 3) Праця жіночих секцій у господарській ділянці — п. Домбчевська. В рефератах цих обговорювано вже виконані господарські праці та плян праці на найближчий зимовий сезон на терені львівської Філії Т-ва „Сільський Господар". По рефератах відбулася дискусія, в якій забирали голос між іншими п. ред. О. Кисілевська й інж. Ковик, представник Маслосоюзу. П. Кисілевська звернулася до жінок, щоби з більшою охотою горнули-

НА ШЛЮБИ, забави, випозичає убрання візитові, смокінгові, фракові. Ціни низькі. Коллонтая 10. Тел. 215-37. 2028 4—10

УВАГА! Найдешевше купите всяку біжутерію: як шлюбні обручки, папіросниці, годинники, столове накриття і пр. в новвідкритій фірмі: Ф. Домбровський, Львів, вул. Рутовського 4. 1886 12-15

ГАДЕЙ ГОРОВІЦ, Львів, Жовківська 71. Телефон ч. 270-11. Філія вул. На Байки 15. Фарби, лякери, покости, хемікалія, технічні і господарські артикули, аніліни, олії, емари до машин, приладдя маларське, столярське і ін. 2062 4—5

ШЛЯФРОКИ жіночі теплі 7.50, чисто вовняні 11.90, комплет теплого білля (сорочка, майточки) 2.60, „Астра", Львів, Сикстуська 2. 2040 2—?

РАЙТУЗИ вовняні 2.90, гетрові 4.90, піжами флянелеві 3.50, а також усяке тепле білля по подивугідних цінах „СВІТ ДИТИНИ" Львів, Сикстуська 2. 2039 2—?

НОВОВІДКРИТА УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ КОРСЕТІВ, КОРСЕЛЄТІВ, пооперацийні опаски, підвязки, сталики, опаски для вагітних, також відсвіжує, чистить і переробляє. Для вигоди Вп. Пань в сплатах. Маруся Ткачишин, Львів, Вірменська 25. II. пов. 2088 1—1

ВИРІБНЯ галянтерії висилає купцям безплатно цінники. Адресувати: **Żytnicki, Łódź, Nowomiejska 27.**

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Д-р Ігнатій Левенгек
в недугах міхура і сечового органу та венеричних і шкірних
ЛЬВІВ, ТРИБУНАЛЬСЬКА 4. Тел. 248-11 9—10

Маврикій Кесслер
лікар Держ. Загал. Шпиталя
ординує від 3—6
ЛЬВІВ, РИНОК 3 — ТЕЛ. 274-02.

ЛІКАР
спеціяліст недуг уха, носа і горла
Ілярій Федейко
ординує від год. 3 до 5
у Львові, вул. Земляковського ч. 2. I. п. (бічна площі св. Юра).

Косметичний Інститут і Лябораторія
Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО
Львів, вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-28
УСУВАЄ: аномалії цери, зроговатіння, пігменту волосся, близни, дзьоби по віспі і плями. Масажі, тривале усування морщин, жилків і відморожень власною методою. Тривале усування оволосіння ніг катафорезою. Сталі рум'янці підшкірним запусканням краски (татуування). Урядово затверджені косметичні курси закордонної програми.

НЕРВОЛЬ
Хеміка д-ра Францоза, одинокий радикальний і випробований засіб (натирання) проти
РЕВМАТИЗМОВІ
кольок з причини простуди, пострілові, ішіясові і ін. Дістанете в аптиках.
Виріб і головна продажа
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів, Коперника 1. 3—12

Подяка
для П. Т. фірми **М. Фрайліха,** Львів, ул. Городецька ч. 35.
Повідомляю Вас, що від хвилини коли заложили Ви мені Ваш патентований бандаж, не маю більше жадних болів ані недомагань і почуваю себе зовсім здоровим. Тому дякую Вам сердечно і зазначаюся з належною пошаною.
о. Гарасовський, парох в Сабогові.

„MANUFACTURA" під упр. О. Стефановича ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 3. поручає **НА ЗИМУ** 1937-8 наймодніші матеріяли на мужеські та жіночі одяги.

Металі Шиби Дзеркала чистить ідеально «СІДОЛЬ» Sidol Не купуй підрібок тільки правдивий «СІДОЛЬ»

ПЕРШОРЯДНЕ
МАНІКІР 25 СОТ., ПЕДІКІР 80 сот.
поручає новвідкритий сальон
„CSIBI"
ЛЬВІВ, ЛЕГІОНІВ 31, ПАРТЕР.

ОРТОПЕДИЧНЕ ВЗУТТЯ
на болючі ноги
Лев Новосад, Львів, вул. Словацького ч. 6.

ТІЛЬКИ — РИНОК 33.
На біжучий Сезон — Найбільший вибір мужеських і жіночих новин. Найліпші товари. Найнижчі ціни — у відомім гуртовім складі сукна і вовняних товарів ф-ми
ЯН ВАЛЛЯХ і Син
ЛЬВІВ — РИНОК Ч. 33.
Тел. 247-16. Християнська фірма. Рік оснування 1841. Жадних філій не маємо.

ЯК БУТИ ЩАСЛИВИМ У ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ З ЖІНКОЮ? Жадайте брошурки (безплатно) „Дністер", Львів, Замойського 6, 1827 Тел. 217-04. 6—10

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
светерів
і теплого білля
поручає
„ГАЛЯНТЕРІЯ"
С. ДУЧИНСЬКА
ПЕРЕМИШЛЬ, КАЗИМИРІВСЬКА 26.

Найвищий час
купити матеріяли на теплі вбрання і білля; маємо великий вибір взорів і десенів.
МАНУФАКТУРА
Е. Ф. Борис і Ска
Перемишль, скр. пошт. 185.
Жадайте безплатних зразків.

ЄДИНА УКРАЇНСЬКА ЦУКОРНЯ
„Русалка"
Микола Підсадочний
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 1
поручає свої знамениті вироби.

ПЕРЕПРОДУЄ
МАГАЗИНУЄ
ПЕРЕВОЗИТЬ
артикули українського виробництва
СОЛІДНО
СКОРО
І ДЕШЕВО
торговельно - транспортове бюро
Івана Парубчака
ЛЬВІВ, ВУЛ. ДОМІНІКАНСЬКА 7
2084 тел. 242-19. 1—5

Меблеві покриття хідники, дивани, церати, лінолеум, капи і намітки, в найбільшім виборі
ФРЕНКЕЛЬ і ЛІДЕР 8-22
Львів, Легіонів 29, в подвір'ю, тел. 286-38.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
С. ФЕРЕНЦЕВИЧА
ЛЬВІВ, УЛ. ВІРМЕНСЬКА 22. I. п.
виконує мужеські цивільні і священичі одяги по найдешевших цінах.
1—10

РІК ОСНУВАННЯ 1912.
Й. Б. ШПРІЦЕР
Робітня щіток, пендзлів і рижових мітел
ЛЬВІВ, УЛ. ШПИТАЛЬНА 1
(В Домі Товаровім) Тел. 267-59 м. 216-86. 1-3

Слухово упосліджені!
VIBRAPHON! Небувалий переворот у тій ділянці, поручуваний лікарями спеціялістами, неелектричний, без батерій, без дротів, без додаткових частин, майже невидний в ношенні, причиняється до значної поправи слуху. Домагайтеся безплатної присилки брошури разом з умовинами 30-денної проби.
ІНСТИТУТ ДЛЯ СЛУХОВО УПОСЛІДЖЕНИХ, Варшава, вул. Зельна 48. Тел. 275-03. Год. 11—15. 1—2

Не довіряй комунебудь!

Всім Читачам „Діла"
Редакція „Świt" (Wiedza Tajemna висилає 5 цінних, цікавих і гарно виданих книжок — зовсім безплатно.

1) Szyller-Szkolnik „Hypnotyzm, Sugestja, Telepatja" (Наша сила в нас) Хочеш здобути велику таємну силу? Хочеш, щоб інші піддавалися Твоїй незломній волі? Бажаєш здобути любов укоханої особи? В цім підручнику найдете низку практичних і цінних вказівок. У полотняній оправі, толоженій золотими буквами.

2) „Cenna księga dla wszystkich". Скарбниця практичних відомостей. Дорога до незалежного істнування. Містить 700 цінних репепт разом з докладними поясненнями, якими може послуговуватись кожний при малім вкладі грошей і часу. При поважнім трактуванні справи і деякім засобі енергії можна при помочі цієї книжки створити собі незалежне істнування.

3) Szyller - Szkolnik „Mnemonika Як виробити собі знамениту память. Як усувати розсіяння. Як віднискати і оберегти втрачену память.

4) і 5) Szyller-Szkolnik „Nauka o małżeństwie" а) Вмілий вибір будучого мужа. б) Вмілий вибір будучої жінки. Що кожна панна і кожний молодець знати повинні. Цінні вказівки про любов і подружжя.

Пять вище наведених книжок дістанете зовсім даром. Якщо ці книжки принесуть Вам велику корисиь, навчать Вас жити, перемагати й осягнути успіхи — пришлете в будуччині скромну винагороду — згідну с власним признанням. Ми ніколи не будемо домагатися жадної заплати. Залучіть отсе оголошення і з золотий почтовими марками (порученим листом) на почтові видатки, опакування та інсерцію й дістанете книжки без жадної заплати.

Адреса: **Redakcja „Świt", Warszawa, ul. Żulińskiego 9.**

Коли вживаєте доброго порошку до печива маєте ту певність, що Ваша праця не змарнується, навпаки: печиво гарно вдасться, буде пухке і смачне.

БРАТИ ДМИТЕРКИ
єдине українське конц. підпр. самох.-перевозове
Львів, Ринок 43, тел. 272-48
виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки.
1428 27—40

НОВИНА! АПАРАТИ безлямпові з силою голосу однолямпівки, найчутливіші детекторові голосники та радієвий наряд найдешевше у фірмі
ЕЛЕКТРОМАТ Словацького 8, Казимира Великого 47.

ПЕРЕДОВА
Фабрика фортепіянів і піянін
Т. Беттінг і С-ка
ЛЕШНО ПОЗНАНСЬКЕ
поручає інструменти недосяжної якости — Найдешевше купити безпосередньо у фабриці.
1687 17-30

КІР
Львів, Уейського 8
Тел. 280-88
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

СЛЮСАРСЬКО - МЕХАНІЧНИЙ ВАРСТАТ
виконує направу моторів і швайсовання всілякого роду частин
ВОЛОД. СЕНЕДЯК
Львів, ул. На Байках 11. 4-1

Кальки, Тасьми, Атраменти, Туші і Клеї
продукує хемічна фабрика
„СОНЦЕ"
сп. з обм. відп.
Варшава, Людна 6/8 тел. 9-53-58
Домагатися всюди.

Фіранки дивани, меблеві матеріяли, тапчани, матраци, ролети, тапети і т. п.
Проектування і виконання компдетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських
Т. Кисяк і сини
Львів, пл. Смольки 4
Тел. 24009 і 21985 20—40

Всім П. Т. Гостям, що приїзджають до ПЕРЕМИШЛЯ — поручаємо ПЕРШОРЯДНИЙ РЕСТОРАН
М. Кузишина
ПЛ. НА БРАМІ Ч. 9. Тел. 15-76

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.